

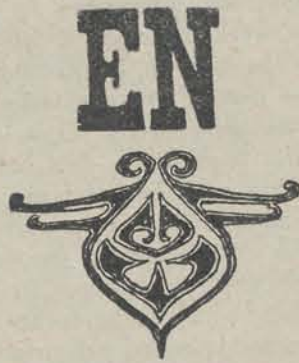
Het Koloniaal Weekblad

Orgaan der Vereeniging

Opgericht door Kolonel
G. E. V. L. van Zuylen,
21 Maart 1900.

OOST

EN

WEST

„Het Koloniaal belang
is een algemeen
Nederlandsch belang.”

Abonnementsprijs per jaar: □

Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling. f 2.50
Voor Oost-Indië en het Buitenland f 4.—
Afzonderlijke nummers f 0.05

Prijs der Advertentiën: □

Per vakje f 2.—
□ Bij contract reductie. □

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie”, en gezonden aan de Presidente: 7a HEERENGRACHT, DEN HAAG.
□ Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, 51 Verhulststraat. □
□ Voor Advertentiën tot de Drukkerij „LUCTOR ET EMERGO”, AMALIA VAN SOLMSSTRAAT, Telefoon 4424, beiden DEN HAAG.

LEDEN of ABONNÉ's, die het Weekblad niet tijdig ontvangen, of zij die VERHUIZEN worden verzocht hiervan bericht te zenden aan den Administrateur, Verhulststraat 51, Den Haag.

INHOUD: Bezoek van H.M. de Koningin aan „Boeatan.”
— De Corantjinkwestie. — Pest op Java en Madoera.
— Uit de Oost-Ind. Mail. — Suriname. — Curaçao.
— Wat de Inlander zegt. — Wat de Chinees vertelt.
— Van Vreemde Koloniën. — Oost- en West-Indisch
Literatuur-Overzicht. — Leestafel. — Mededeelingen.

Bezoek van H.M. de Koningin aan „Boeatan”.

Onze permanente Tentoonstelling van Oost- en West-Indische Kunstnijverheid en Huisvlijt mocht zich j.l. Maandag verheugen in een bezoek van Koningin Wilhelmina. Geheel onverwachts trad Hare Majesteit, van een hofdame vergezeld, reeds vroeg in den morgen het lokaal Heulstraat 19 binnen, wandelde vol belangstelling rond en deed verscheidene inkoop. Onder meer viel H. M.'s keuze op eenige der in-fraaie en tegelijk bij uitstek praktische kussens met waschbare gebatikte overtrekken; op aardig vlechtwerk uit verschillende streken van den Archipel, alsook uit West-Indië en op kortelings uit Bandjermasin ontvangen koperwerk in den vorm van sierlijk geciseleerde tampat sirih, welke met hare inwendige verdeling in vakken, hier te lande uitstekend als schrijfdoos, tot berging van allerlei gereedschap, papier, inkt, pen- nen, potlooden, postzegels enz. kunnen dienen.

Naar wij durven verwachten zal dit zeer gewaardeerd Koninklijk bezoek vele stadgenooten, ook oud-Indiërs, die nog nimmer een kijkje kwamen nemen in „Boeatan”, opwekken hunne schreden daarheen te richten.

DE CORANTIJKWESTIE

Verschenen is de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag der Tweede Kamer betreffende de begroting van Suriname voor 1914.

In ons nummer van 4 December spraken wij de verwachting uit dat de Minister, in antwoord op de vraag van de Kamer naar den stand der Corantjinkwestie, een net kluitje zou doen gereedmaken om daarmede de vragers in het riet te sturen. Zijne Excellentie heeft de voorkeur gegeven aan... hoe zullen we het noemen? een bom?

„Ten aanzien van de Corantijn bestaat geen grenskwestie.”

Niets meer of minder.

Laat ons zien. Sedert 1816 zijn de Britsche en onze regeering het er over eens dat de Corantijn de grens vormt tusschen Suriname en het tegenwoordige Britsch

Guiana. Men kende den benedenloop van de rivier, maar bekommerde er zich niet over hoe de rivier in haar bovenloop er uitzag, wat zeer verklaarbaar was, omdat de landstreek geheel onbewoond was.

In September en October 1836 bereisde Schomburgk de Corantijn van de monding tot de Smith- en Barrowvallen op 4° 21.5' N.B. en bereikte dus het punt van samenvloeiing van de beide bronrivieren niet.

Zijn tweede reis vond plaats in September 1843; na de Essequibo tot aan haar bronnen te zijn opgevaard trok hij over land oostwaarts en zakte de Koetari-Koeroeni in vliegende vaart af onder allerlei ontberingen.

Er bestaat een legende dat de Britsche regeering tot de onze een uitnodiging zou hebben gericht om iemand aan te wijzen die samen met Schomburgk de rivier zou exploreeren. Wij houden dit voor een praatje. De regeering publiceere de stukken opdat ieder zich kan overtuigen hoe de vork in den steel zit. Het feit dat Schomburgk langs de Essequibo het brongebied van de Corantijn heeft bereikt, bewijst op zich zelf reeds dat er geen gezamenlijke exploratie bedoeld kon zijn.

Schomburgk's officieel rapport aan de Engelsche regeering is ons niet bekend.

Voor een oogenblik aangenomen — wat wij sterk betwijfelen — dat hij daarin verklaart dat de Koetari-Koeroeni de Corantijn is en dus als de grens beschouwd moet worden, dan rijst de vraag: is dat rapport ter kennis van onze regeering gebracht? Zoo niet dan hebben wij ons daarvan niets aan te trekken. Wij hadden overigens geen reden de juistheid van Schomburgk's exploratie in twijfel te trekken. Hij was een geograaf van grooten naam. Tot 1871 bestond er dan ook geen grenskwestie. Maar in dat jaar ontdekte Barrington Brown — een Engelsch reiziger in dienst van het Engelsche Gouvernement — de New River, die hij na nauwkeurig onderzoek voor de hoofdrivier verklaarde.

Van dat oogenblik af was er een grenskwestie n'en déplaie alle diplomaten van de wereld. Men houde in het oog dat er van feitelijke inbezitneming door Engeland van het gebied tusschen Koeroeni en New River geen sprake was; de streek was ook toen Brown daar reisde geheel onbewoond. De Corantijn was de grens, maar was nu de Koeroeni of de New River de Corantijn? Deze kwestie was er en is er en geen Minister kan die weggoochelen. Een grensgeschied was er echter nog niet. Dit kon eerst ontstaan wanneer Nederland de New River als grens eischte en de Britsche regeering dezen eisch afwees. Een incident zou de zaak aan het rollen brengen. Op 4 October 1899 sprak het scheidsgerecht in het grensgeschied tusschen Britsch Guiana en Venezuela zijne beslissing uit. Op niet te doorgronden motieven overschreed het scheidsgerecht zijne opdracht en noemde de Koetari

als de voortzetting van de Corantijn. (Zie de uiteenzetting in het Koloniaal Weekblad van 3 April 1913).

Onze regeering verklaarde aan Engeland, dat zij zich niet gebonden achtte door deze incidenteele uitspraak in een geding dat ons niet aanging en gaf daarmede dus te kennen dat er een grenskwestie was. De Britsche regeering antwoordde dat zij het met onze regeering eens was en erkende dus harezijds dat er een grenskwestie was.

Hoe heeft men nu de kwestie weggegoocheld? Wat is in het openbaar gebeurd is, d.w.z. wat er te vinden er in de tusschen Regeering en Staten-Generaal gewisselde stukken hebben wij uiteengezet o.m. in onze nummers van 27 Februari en 12 Juni 1913. Wij kunnen die uitvoerige betoogen niet herhalen. Alleen constateeren wij dat tot 1908 de Staten-Generaal in de meening gelaten zijn dat er een grenskwestie was.

Heeft onze regeering ons recht op het gebied tusschen Koeroeni en New River prijs gegeven buiten medeweten van de Staten-Generaal, niettegenstaande art. 1 van het Surinaamsche Regeerings-Reglement luidt: „Verdragen betreffende afstand of ruiling van grondgebied of regeling der grensscheiding, behoeven de goedkeuring der Staten-Generaal.”?

Voelen de volksvertegenwoordigers niet, dat zij onder deze omstandigheden geen genoegen mogen nemen met des Ministers doodoener „ten aanzien van de Corantijn bestaat geen grenskwestie”? Wij wonen toch niet in Rusland! Hebben vorige regeeringen in deze zaak de eer van het land gehandhaafd dan is het de plicht der tegenwoordige regeering alle op de zaak betrekking hebbende bescheiden openbaar te maken. Doet zij dit niet dan wekt zij het vermoeden dat er iets gebeurd is dat beter verzwegen wordt.

Wij voor ons nemen aan dat deze Minister nog geen tijd gehad heeft het vraagstuk geheel te bestudeeren en daarom zich er toe bepaald heeft het antwoord, door den vorigen Minister van Buitenlandsche Zaken een jaar geleden aan de Eerste Kamer gegeven, te ontdoen van alle diplomatieke franje en het te condenseeren tot deze eenvoudige verzekering: „Ten aanzien van de Corantijn bestaat geen grenskwestie”.

Mocht de Minister de zaak alsnog wenschen te bestudeeren, dan zouden wij hem in overweging willen geven zijne studie aan te vangen met de groote kaart van Suriname door het Gouvernement van Suriname ingezonden op de onlangs te Amsterdam gehouden Koloniaal-Aardrijkskundige Tentoonstelling. En wil de Minister hilariteit in de Kamer zien, hij late bij de behandeling van de Surinaamsche begroting de kaart achter de Ministerstafel ophangen, wijze de Koeroeni en de New-River aan en herhale zijne verzekering: „ten aanzien van de Corantijn bestaat geen grenskwestie”.

PEST OP JAVA EN MADOERA.

Overzicht der 14-daagsche opgaven, welke officieel zijn verstrekt van de nieuwe pestgevallen en 't aantal overledenen over de laatste zes maanden.

1913.	Malang.		Madoera.		Soerabaja.		Kediri.		Toeloeng-agoeng.		Paree.		Magetan.		Bangka-lan.		Berbek.		Bangl.		Andere plaatsen.		Totaal		
	geval-	over-	geval-	over-	geval-	over-	geval-	over-	geval-	over-	geval-	over-	geval-	over-	geval-	over-	geval-	over-	geval-	over-	geval-	over-	geval-	over-	
18 Juni-1 Juli	197	190	9	8	9	7	18	18	22	22	9	9	9	8	—	—	—	—	—	—	—	—	273	262	
2-15 Juli	258	249	10	10	5	5	84	75	21	21	7	7	21	21	—	—	—	—	—	—	—	—	408	388	
16-29 Juli	244	235	27	25	10	10	97	87	12	12	13	12	61	59	—	—	—	—	—	—	—	—	467	443	
30 Juli-12 Aug.	235	222	10	8	11	11	114	109	27	27	26	25	45	42	—	—	—	—	—	—	—	—	506	477	
13-26 Aug.	401	386	20	20	19	19	169	151	36	36	47	43	41	36	—	—	—	—	—	—	—	—	768	724	
27 Aug.-9 Sept.	375	364	24	23	15	15	148	130	20	20	33	30	57	49	—	—	—	—	—	—	—	—	664	652	
10-23 Sept.	345	329	50	46	16	16	193	186	22	22	49	41	68	62	—	—	—	—	—	—	—	—	750	709	
24 Sept.-7 Oct.	352	337	27	27	30	28	121	113	20	20	57	47	82	29	—	—	—	—	—	—	—	—	657	613	
8-21 Oct.	341	322	36	34	25	25	66	63	29	29	33	28	23	22	—	—	—	—	—	—	—	—	580	539	
22 Oct.-4 Nov.	378	353	53	35	37	38	74	67	8	8	47	42	16	13	—	—	—	—	—	—	—	—	640	589	
5-18 Nov.	347	323	28	26	31	31	80	62	10	10	69	61	7	7	—	—	—	—	—	—	—	—	599	545	
19 Nov.-2 Dec.	401	376	35	34	18	19	62	56	7	7	77	43	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	630	569	
3-16 Dec.	312	297	21	21	16	15	43	31	6	6	60	50	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	476	438	
																								7418	6943

Totaal in ongeveer 6 maanden

Uit de O.-I. Mail.

De Eeuwfeesten in Indië. Meldten de bladen der vorige mail, dat in de eerste dagen niet veel animo tot feestvieren was, later schijnt de rechte vreugde er wel ingekomen te zijn.

De Gouverneur-Generaal seinde aan Hare Majesteit de Koningin:

„Algemeen werden de eeuwfeesten door alle landaarden met groote opgewektheid gevierd en daarbij werd dankbaar herdacht hetgeen Indië verschuldigd is aan Uwer Majesteits doorluchtig stamhuis. Uwe Majesteit vergunne mij de door alle groepen der ingezetenen geuite gevoelens van hulde, aanhankelijkheid en trouw en de goede wenschen voor het welzijn van Uwe Majesteit en van Zijne Koninklijke Hoogheid en van Hare Koninklijke Hoogheid eerbiedig aan Uwe Majesteit over te brengen met de bede, dat Uwer Majesteits regeering ook voor Indië tot in lengte van dagen tot rijken zegen moge worden gesteld.”

In antwoord hierop werd van Hare Majesteit het volgend telegram ontvangen:

„Hoogelijk waardeerende de algemeene deelneming van de ingezetenen met de heugelijke herdenking, dank ik voor de heilwenschen. God versterke steeds meer de band tusschen Moederland en Indië tot heil van beide.”

Oorspronkelijkheid was volgens het Soer. Hbl. d. niet veel op de feestprogramma's te ontdekken, die resultaten van de uitingsbehoefte van vaderlandslievende aandoeningen en van den arbeid van diverse feestcommissies, weken achtereen plannen hebben ontworpen.

Wij kunnen aannemen, dat die commissies alle onafhankelijk van elkaar hebben gearbeid. Correspondenties van A naar B „wat doen jullie”, zullen vermoeden wij wel niet plaats hebben gehad. En toch komen vrijwel alle verslagen met gehouden feesten frappant met elkander overeen. Bijna ieder feestprogramma vermeldt: volksspelen, bloemencorso, tooneelopvoeringen. Voorts bal, gemoedelijke bals, „blanke” bals, deftige bals, gecostumeerde bals. Vuurwerk en illuminatie spreekt vanzelf. Zingende kindertjes en optochten komen ook op ieder programma voor. Iets werkelijk nieuws, iets bizonders en oorspronkelijks hebben de feestcommissies niet ontworpen, behalve dan de Soerabajasche commissie, die den fameuzen étalage-wedstrijd organiseerde.

Indië viert wel feest, maar doet het zoo héél gewoontjes. Gelukkig geeft het telegram van den G.-G. aan onze Koningin, hierboven afgedrukt, er nog eenig cachet aan. Wij erkennen gaarne, dat 't moeilijk is om verandering te brengen in de jaren lang bestaande nummers van een feestprogramma. Maar 't gold hier een zeer bijzondere gebeurtenis!

De landbouwtentoonstelling te Bandoeng. Een medewerker der Java bode meldt:

De landbouwtentoonstelling, die ter gelegenheid van de eeuwfeesten te Bandoeng gehouden wordt, mag zeker een groot succes worden genoemd. De organisator, de landbouwleeraar Keijser, heeft den korten tijd dien hij aan de voorbereiding heeft kunnen besteden in aanmerking genomen, alle eer van zijn werk en de lofspraak, die de resident der Preanger Woensdag in zijn openingswoord tot den heer K. richtte, was dan ook alleszins verdiend.

De tentoonstelling, die opgericht is op het midden-terrein van den racecourse op Tegallaga, herbergt inzendingen uit het West-Java. Men vindt er natuurlijk de op alle dergelijke exposities onmisbare producten van inlandsche nijverheid: vlechtwerk, weefsels, houtsnijwerk enz. Verschillende inzendingen loonen de moeite eener korte bespreking.

Zoo vindt men er één stand, waar de geheele bereiding van klapperolie wordt gedemonstreerd, in een tweede werkt een vrij goed ingerichte tapioca-fabriek. Verder is er een afdeling, waarin men de resultaten kan bewonderen van den gouvernementcursus tot opleiding van inlandsche hoefsmeden.

Een aardige inzending door het bestuur bijegebracht vormt een complete collectie rijst uit alle districten der Preanger Regentschappen. De wijze van opstelling dezer inzending is zeer origineel. Men heeft op den grond een kaart der Preanger geteekend, daarop de districten aangegeven en op de plaats van ieder district een stapel paddie gedeponneerd, uit dat district afkomstig.

Met zeer veel waardeering mag voorts gewaagd worden van de medewerking van het departement van landbouw aan deze tentoonstelling. De afdeling Selectietuinen exposeert meer dan 600 verschillende paddie-soorten van Java, benevens eenige stapels superieure paddie, zoomede de rijst daarvan van het land van een Chineeschen landheer.

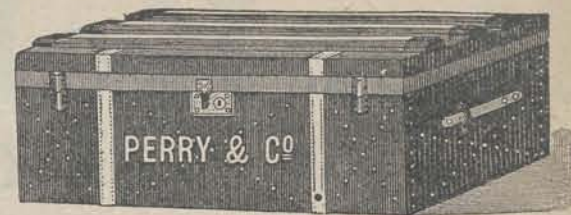
De afdeling Nijverheid en Handel heeft zich bijzonder uitgesloofd. In haar zeer net verzorgde stand exposeert deze afdeling een vrij complete collectie van alle West-Javasche en inlandsche marktproducten. Men vindt er cassave-producten, kapok, grondnoten, coprah, aetherische olie, specerijen, akarwangle, patcholie en huiden. Van al deze artikelen zijn de slechte en goede soorten geëxposeerd, zoodat de tentoonstellingsbezoeker een duidelijk beeld krijgt van wat het product kan zijn en wat het niet moet zijn. Mooie foto's, op de cultuur van deze producten betrekking hebbende, verluchten deze inzending, die zeker een der mooiste en belangwekkendste van de tentoonstelling mag worden genoemd.

De afdeling vischteelt exposeert de meest voorkomende vischsoorten in groote basins met stroomend water.

Eindelijk is een speciaal gedeelte van het expositie-terrein gereserveerd voor de groenten-, vruchten- en bloemenexpositie, die elkaar op verschillende dagen zullen afwisselen. Er heeft ook een veetentoonstelling plaats, die door den directeur van landbouw zal worden bezocht.

De S. I. en de Eeuwfeesten. De afdeling der Semarangse „Sarekat Islam” heeft een godsdienstoefening gehouden in de missigit, om blijk af te leggen van haar sympathie met de eeuwfeesten.

Welverdiende dankbetuiging. — Door tusschenkomst van den assistent-resident ontving de majoor der

MAILKOFFERS.
DEKSTOELEN.
HANGMATTEN.

H. W. v. BRAKEL & Zn.

HOFSMEDEN

PIET HEINSTR. 15 - TELEPH. H. 1767

FABRIEK VAN STIJLHAARDEN

INSTITUUT VOOR MEISJES

EXTERNAAT ————— BEPERKT INTERNAAT

KRONENBURGERSINGEL 2 en 4 NIJMEGEN (HOLLAND)

School- en Pensioengeld internaat f 800.—

Met inbegrip der vacaties . . . f 1000.—

De Directrice: A. J. NELCK.

F. W. VAN WIJK - DAMES-KLEERMAKER.
Tollensstraat 118. - Teleph. 3235.

Speciaal adres voor:
PLUCHEMANTELS, BONTMANTELS
- en TAILOR-MADE COSTUMES -
NAAR MAAT.

VACANT

PRIJS f 180.-

„EMPIRE” Schrijfmachines
met zichtbaar schrift.

Generaal-Vertegenwoordiger voor NEDERLAND:

A. E. LEO

279 BEEKLAAN - DEN HAAG.

N.V. PULP-, JAM- & CONSERVENFABRIEK
VRUCHTEN- & GROENTENDROGERIJ
PRINCENHAGE.

GEDROOGDE GROENTEN, GEDROOGDE AARDAPPELEN,
— voor export en voor scheepsgebruik. —

Offerte met monsters op aanvraag te bekomen.

Chineez van den gouverneur-generaal een dankbetuiging voor de wijze, waarop door de Chineez daar ter stede deelgenomen werd aan de onafhankelijkheidsfeesten.

Het militair hospitaal. In De Javabode lezen wij: Waar de journalist in Indië slechts bij hooge uitzondering kan wijzen op eenig succes in zijn dagelijkschen strijd voor het algemeen belang, doet het ons genoegen met de meeste bescheidenheid te kunnen melden, dat ons hoofdartikel van onlangs, over de ergerlijke wijze, waarop de dienst der ziekenverpleging in het militaire hospitaal alhier is geregeld, het door ons beoogde doel niet heeft gemist.

Wij vernemen toch, dat de landhoofd den legerautoriteiten heeft verzocht hem te willen inlichten omtrent de in bedoeld hoofdartikel genoemde feiten.

Als gevolg hiervan hebben de legercommandant, generaal Byker en kolonel Faubel een inspectie gehouden in ons militaire hospitaal.

Dit onderzoek heeft den autoriteiten genoopt tot het indienen van voorstellen tot verbetering van den verplegingsdienst. Er zullen binnen niet al te langen tijd zestien verpleegsters meer worden aangesteld.

Goedkope woningbouw. — In de 24 November te Soerabaja gehouden vergadering der commissie voor goedkoop woningbouw werd verslag uitgebracht over het onderzoek naar de woningtoestanden in de benedenstad, waaruit blijkt, dat de toestand minder ernstig is dan verondersteld werd. Een woningverzorging voor armlastigen werd onnoodig geacht.

Het coöperatief bouwen van goede en goedkope woningen werd wenschelijk geheeten. Hiervoor zal een vereeniging worden opgericht.

Scherpe kriebel werd gevoerd tegen de commissie voor de verbetering der woningtoestanden uit den gemeenteraad, welke commissie sedert haar instelling op 15 Augustus niets heeft uitgevoerd.

Stadsuitbreiding. Te Semarang zullen op het terrein te Randoesari, behorende aan den majoor der Chineez, 700 villa's met paviljoens verrijzen en nieuwe wegen worden aangelegd. Met den bouw werd reeds begonnen.

Japan en de a. s. tentoonstelling. Te Semarang verloofde half November de heer Sago Naka uit Tokio, afgevaardigde van een aldaar gevestigde internationale vereeniging voor tentoonstellingen. Zijn bezoek geldt de Semarangse Koloniale Tentoonstelling, waaraan Japan op groote schaal denkt deel te nemen.

Den heer Naka is opgedragen verschillende schikkingen te treffen, in verband met de Japansche inzendingen.

Er is geld te verdienen. 't Is nog niet zoo heel lang geleden, dat de voorzitter van onzen gemeenteraad in wanhoop uitriep: Mijne Heeren, er is geen geld!

Welnu, er is geld te verdienen, op eenvoudige en gemakkelijke manier, zoo schrijft het Bata v. Nieuwsbl. Waarom verpacht de gemeente de asamboomen langs den weg niet?

In Duitschland is men reeds langen tijd verstandiger, daar wordt behoorlijk profijt getrokken van de vruchtboomen langs den openbaren weg en appel- en perenboomen worden tegen goede prijzen verpacht.

Waarom zou dat ook hier niet kunnen?

Een gunstig vooruitzicht. De Javabode meldt:

Er schijnt veel kans te bestaan, dat nog in het begin van het volgende jaar zal ingevoerd worden de bereids door ons in een hoofdartikel besproken bepaling, om voortaan niet meer dan een tijdvak van drie jaren dienst te vorderen, of den hoofdamttenaren recht te geven op het pensioen over maand-traktement boven 1000 gulden.

Alwéér een nuttige maatregel om de aantrekkelijkheid van den Indischen dienst te verhoogen en nu eens in het belang van de oudere amttenaren, die het hadden aan te zien, dat gunstiger condities alleen ten bate kwamen aan junioren.

Wordt de maatregel ingevoerd, dan zal hij ongetwijfeld een belangrijken uittocht van hoofdamttenaren tengevolge hebben.

Een belangrijke verbinding. De afdeling Patjitan, der residentie Madioen, verkeert in een ongunstigen economischen toestand, ten deele een gevolg van hare afgezonderde ligging en de moeilijkheid van het afvoeren van inlandsche producten. Europeesche landbouwindustrie wordt aldaar nagenoeg niet aan-

getroffen. De klappercultuur breidt zich geleidelijk uit en belooft op den duur een rijke bron van inkomsten voor de bevolking te worden. Reeds lang is ingezien, dat de aanleg van behoorlijke afvoerwegen, een naar het Noorden naar de residentie Soerakarta en een naar het Oosten naar Ponorogo, onvermijdelijk is om de afdeling Patjitan uit haar isolement op te heffen. Het is dan ook een verblijvend bericht, dat de regeering, gehoor gevend aan een dringend verzoek van den gewestelijken raad van Madioen, besloten heeft tot verbetering van den bestaanden weg, leidende naar Solo. Een behoorlijk verharde rijweg, door omlegging van een groot deel der bestaande verbinding, ter lengte van ruim 40 K.M., zal worden aangelegd, leidende van Patjitan over Poenoeng naar de grens van de residentie Soerakarta (Glonggong), in aansluiting aan den weg voerende naar Wonogiri. Voor de uitvoering van het werk is een bedrag van ruim f 377.000 toegestaan.

Inlanders voor Noord-Borneo. Bij gouvernementsbesluit is aan het gouvernement van Britsch-Noord-Borneo, voor den tijd van één jaar, ingaande op 18 November 1913, vergunning verleend om ten hoogste 2000 Inlanders (mannen en vrouwen) van Java voor het verrichten van arbeid op de in voornoemd gebied gelegen landbouwondernemingen, aan te werven.

Tentoonstelling. De Delische kunstkring is voornemens einde Maart 1914 een tentoonstelling te organiseren van bouwkundige ontwerpen, gecombineerd met een expositie van amateur-fotografenwerk.

Koelie-lead. Gehurkt zat-ie op den grasrand bij het kantoor, met droge, droeve oogen te staren. De schemering was reeds ingetreden, en nog steeds wachtte hij op de terugkomst van den „toean besar"... wachtte, zooals slechts een Javaan kan wachten...

Om den hoek van den weg kwam de buggy aanrijden en de man in 't wit stopte bij 't kantoor om te zien, of er nog iets te behandelen was. Hij was in een opgewekte stemming — neuriede zacht een liedje en zette zich nog even aan zijn schrijftafel.

Een bijna onhoorbaar kuchje deed hem opzien, vertelt de Deli Ct.

„Wel, Sastro, ada apa?"

De Javaan hurkte reeds neer voor de deur, en blikte even op naar de hooge gestalte van zijn „meester", die naderbij gekomen was. Stamelend begon-ie: „Minta ampoen, toean, tapi... hij aarzelde nog; maar toen kwamen de woorden snel na elkaar:

„Saja poenja anak meningal" en nu wilde hij een paar gulden om 't te begraven.

„Maar, Sastro, drie dagen geleden is je vrouw gestorven, en nu je kind? Hoe oud was dat kind?"

En toen vertelde hij 't — een kind van drie maanden, dat, toen de moeder dood was, niet door een andere vrouw gezoogd wilde worden en ook geen koemelk kon drinken... lantas mati djoega.

Droef staarden de droge oogen weer naar den grond, strak stond z'n gelaat en onderdanig stamelde hij een woord van dank voor 't bonnetje, waarmee hij naar de kedah liep om z'n drie gulden te innen. Nu kon hij een doodskleedje koopen voor z'n kind, dat niet anders dan de moedermelk wilde drinken en daarom gestorven was.

De opgewekte stemming van den Europeaan was verdwenen; lang tuurde hij den Javaan na in de vallende duisternis — een mensch gelijk hij — die daar nu heenschreed met z'n groote lead.

Arme kerel!

Suriname.

In de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag der Tweede Kamer betreffende de Surinaamsche begroting voor 1914 doet de Minister eenige mededeelingen omtrent den stand der bacove-zaak. Daaruit blijkt dat het plan der Rotterdamsche combinatie, waarover wij in vorige nummers gesproken hebben, in Suriname geen onverdeelde instemming heeft gevonden. Na de beschouwingen daarover in de Surinaamsche pers hadden wij niet anders verwacht. De West van 25 November schrijft: „Het grootste bezwaar is wel het gebrek aan voldoende verschepingsgelegenheden. Als slechts om de drie weken gelegenheid tot verscheping bestaat, zal een deel van de tusschentijds rijp wordende vruchten noodwendig verloren gaan voor den uitvoer.

Onder die omstandigheden wordt ook de boete van f 1.75 voor elke bos die te kort geleverd wordt bij verschepingen, dubbel zwaar gevoeld. Stellig is dit een zeer ernstig bezwaar, dat nader onder de oogen dient te worden gezien.

Hillmer & Co.

Noordeinde 58. Telef. 1667.

PIQUÉ HEMDEN

f 2.75, f 3.50, f 4.—, f 4.50.

ENGELSCH HEMDEN

steeds de nieuwste Dessins

van af f 2.50.

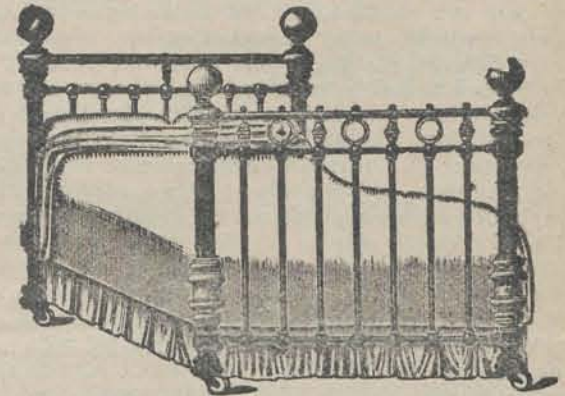
Rijke keuze DASSEN.

Gemaakte en Zelfbinders.

Th. A. A. SIMONIS

34 GROENMARKT — OVER DE — PRINSESTRAAT.

TELEFOON No. 2535 □ DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN.

— GROOTE KEUZE —

van af het beste tot het eenvoudigste.

MAGAZIJN GESLOTEN VAN HALF EEN TOT TWEE UUR.

DE WEKKER

WILHELMINAGALERIJ

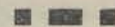
TELEFOON 2245.

Zijde	Blouses in alle maten vanaf f 4.50
Cachemire	„ „ „ „ „ „ 4.50
Flanellen	„ „ „ „ „ „ 4.95
Flanellen Peignoirs	„ „ „ „ „ „ 7.50
Costumes en Mantelcostumes	in alle prijzen.

MAGAZIJN VAN:

Heeren Hoeden

EDUARD PELGER

PRINSESTRAAT 35, :: 's-GRAVENHAGE

TELEPHOON 3902.

VACANT

Grand Hotel Café-Restaurant „VICTORIA”,
SPUISTRAAT 16, DEN HAAG - TEL. 3768.

GUNSTIG GELEGEN IN HET MIDDEN DER STAD.
LIFT — ELECTRISCH LICHT — CENTRALE VERWARMING.
80 KAMERS EN SALONS.

PLATS DU JOUR 50 Ct. — DINERS VAN f 1.50 EN HOOGER.
Meest bezochte Café en Restaurant van Den Haag.

J. DEN HARTOG,
gedurende 15 jaar Gérant van Rest. RICHE.

In 't algemeen lijkt het ons ook een bezwaar, dat de planters zich moeten verbinden een bepaalde hoeveelheid bossen bacooven per jaar te leveren, dat zij onderhevig zijn aan boete voor elke te min geleverde bos, terwijl de wederpartij niet gebonden zal zijn wat te veel geproduceerd wordt op te koop, en het contract verbiedt om de overproductie aan anderen te verkoopen voor uitvoer. Hier is het bezwaar niet alleen, dat het praktisch onmogelijk is de productie op een bepaald aantal af te passen, maar ook — en vooral — dat door deze bepaling de uitvoerproductie tot zeker maximum kan worden beperkt en aldus de ontwikkeling van den landbouw jarenlang tegengehouden".

Het is te hopen dat de Minister van Koloniën en de heeren te Rotterdam het gewicht dezer bezwaren zullen inzien.

De Surinaamsche planters verkeerden in een hoogst moeilijke positie. Het blad *Suriname* van 21 November verneemt dat de heer H. Cook den bacoovenplanters gevraagd heeft „niet te haastig te zijn met het aangaan van een nieuwe verbintenis, aangezien hij hoopt ze voorstellen te doen".

In het nummer van 25 November van hetzelfde blad vinden wij een onderhoud van de redactie met den vertegenwoordiger eener Amsterdamsche combinatie, den heer Sibinga Mulder, die in Suriname vertoeft na een onderzoek te hebben ingesteld in de bacooven producerende landen van Middel-Amerika. De heer S. M. zou den huidige toestand en de vooruitzichten van de bacoovenproductie in Suriname bestudeeren en vergelijken met de gegevens verzameld op zijn studiereis. Zijne eindbevinding meldt hij telegrafisch. Luidt zijn rapport gunstig, dan zullen dra de noodige voorstellen aan de planters enz. worden gedaan. De heer S. Mulder sprak het vertrouwen uit dat men in de kolonie geen overhaaste stappen zal doen, maar overwegen wat op den duur het voordeeligste voor alle partijen zal zijn.

Men vergeve het ons dat bij het lezen van dit alles, het spreekwoord „veel honden zijn der hazen dood" ons in de gedachte kwam.

In verband met het bovenstaande knippen wij uit de N. R. Ct. van 20 December Avondbl. B. het volgende:

Voor de alhier in oprichting zijnde Algemeene Stoomvaart Maatschappij Wambersie & Zoon, zijn thans op de werven van Swan, Hunter & Wigham Richardson Ltd. te New-Castle on Tyne drie stoomschepen in bouw, waarvan het eerste in Juni en de beide andere in Augustus a.s. afgeleverd moeten worden. De afmetingen dezer schepen zijn: lengte 331 voet, breedte 45 voet, holte 20 voet. Geheel afgeladen moeten zij een snelheid van ruim 12 mijl behouden. De schepen zijn bestemd voor passagiers- en bananenvervoer, het laatste in hoofdzaak van Columbia of Centraal-Amerika en Jamaica naar Nederland.

Mochten de plannen van de firma's Van Nievelt, Goudriaan & Co. en Wambersie & Zoon betreffende Suriname verwezenlijkt worden dan zal de verkoop van bovengenoemde bananen en die, uit Suriname aangevoerd, door één combinatie geschieden.

Het antwoord van den Minister in de zaak Visser is zooals wij dat in ons nummer van 4 December voorspeld hebben. De Gouverneur was bevoegd Mr. Visser te onthefven van de waarneming van het voorzitterschap van het Hof van Justitie. „Ware hij (Mr. Visser) definitief tot president van het hof benoemd geweest en had hij dan dergelijk blijk van onjuist inzicht in de eischen van zijn ambt gegeven, dan hadden de gevolgen van zijne handelwijze, in verband met de voorschriften van de artikelen 134 en 135 van het Surinaamsch regeeringsreglement, veel ernstiger voor hem kunnen zijn". Er is wel eenige twijfel geoorloofd of hetgeen Mr. Visser gedaan heeft onder te brengen is onder een van de drie gevallen in art. 134 van het regeeringsreglement genoemd. Dat de Minister die bestaanden toestand niet in den haak vindt blijkt uit de volgende alinea van zijn Memorie van Antwoord, waar hij verklaart dat het „met het oog op den thans bij de rechterlijke macht bestaanden toestand dringend noodig moet worden geacht" dat de hier met verlof vertoevende president „zijn functiën in de kolonie zoo spoedig mogelijk gaat hervatten".

Verder lezen wij in de Memorie:

„In hoeverre nu reeds met vrucht stappen gedaan kunnen worden om de cultuur van den hoedenstropalm aan te moedigen zal de ondergeteekende aan het oordeel van den Gouverneur onderwerpen. Mede zal hij den Gouverneur hooren over de vraag of het hoedenvlechten met succes in Suriname zou zijn uit te oefenen".

Wij kunnen hieraan het volgende toevoegen: blijkens het Verslag van het departement van landbouw in Suriname over 1912 neemt men reeds proeven met verschillende soorten hoedenstrop leverende planten. Sedert een paar jaar bestaat er te Paramaribo eene vereeniging tot invoering van het hoedenvlechten; men heeft uit Curaçao een bekwaame hoedenvlechtster laten komen, die sedert eenigen tijd een cursus in het hoedenvlechten leidt.

De West van 28 November bericht dat het Engelsche ministerie van handel een officiële waarschuwing heeft gepubliceerd tegen Suriname, die het blad vertaalt uit het Board of Trade Journal van 30 October 1913:

„De Board of Trade heeft uit betrouwbare bron inlichtingen ontvangen, waaruit blijkt, dat personen die geld mochten willen steken in de balata-industrie in Nederlandsch Guyana, zeer voorzichtig moeten zijn.

„Indien verdere inlichtingen worden gewenscht, kan men zich wenden tot den directeur van den inlichtingen-

dienst van den raad, 73 Basinghall Street, London E. C., die deze inlichtingen vertrouwelijk zal kunnen geven."

De West merkt daarbij op:

„Een dergelijke, officiële waarschuwing, is voor de reputatie der kolonie natuurlijk noodlottig, afgescheiden nog van de belangen der balata-industrie."

Naar onze meening ligt het op den weg onzer Regeering in deze een ernstig onderzoek in te stellen en de resultaten bekend te maken. Het zal dan waarschijnlijk wel blijken dat de „betrouwbare bron" niet zoo betrouwbaar is als de Board of Trade meent.

De N. R. Ct. van 19 December brengt een hooggestemd hoofdartikel over Suriname. Het feit op zich zelf is te waardeeren. Met de meening van het blad, dat de door de Suriname-commissie voorgestelde wijziging van het Regeeringsreglement wenschelijk zou zijn, kunnen wij ons echter in geen deele vereenigen.

Wij verwachten van die wijziging niet den minsten invloed op de verbetering van den economischen toestand der kolonie en hierop komt het in de eerste plaats aan. Wij zien in de voorgestelde wijziging niets dan noodelooze complicatie.

De geschiedenis van Suriname leert, dat er nooit eenig verband heeft bestaan tusschen den economischen toestand en de bestuursregeling. De eenige manier om de kolonie haar eigen kosten te laten dekken is verbetering van den landbouw. Welken invloed de bloei van één industrie op de financiën kan hebben, leert het lijstje door den Minister van Koloniën verstrekt in zijne juist verschenen Memorie van Antwoord op het Voorl. Verslag der Tweede Kamer betreffende de begroting van Curaçao voor 1914. Daaruit blijkt, dat er van 1883 tot en met 1894 aan Curaçao geen subsidie door het moederland is uitgekeerd. Dat waren de jaren toen de phosphaat-industrie op Curaçao bloeide.

Ware er geen ziekte uitgebroken in de Gros-Michel-bacooven, dan ware het niemand in het hoofd gekomen, dat een wijziging van het regeeringsreglement noodig is. De bestuursregeling heeft niets uitstaan met de ziekte in een cultuurgewas. Regeering en Staten-Generaal zullen het belang der kolonie beter dienen, wanneer zij al hun aandacht wijden aan de landbouwtoestanden en het credietwezen. Met de wijziging van het regeeringsreglement zou het kunnen gaan als met de hervormingen van graaf Van den Bosch, waarvan de koloniën niets dan ellende hebben beleefd.

Curaçao.

In ons vorig nummer doet de zetter ons schrijven, dat „van ieder op Curaçao geweest zijnd Stoomschip een zeker percentage van het état-major zich door huwelijksbanden in nadere betrekkingen stelt tot de families op Curaçao".

Indien dit zóó ware, dan zouden er weldra geen ongehuwde meisjes meer op het eiland overblijven, bedoeld is natuurlijk, dat dit het geval is met ieder Stationschip.

De Amerikaansche vliegeniers hebben de Curaçao-naars leelijk bij den neus gehad. De Cur. Ct. zegt hierover:

„De vliegeniers, waarover wij het de vorige week hadden, hebben Dinsdag in den namiddag wederom een vergeefsche poging gedaan om te vliegen. Zij hebben het niet verder kunnen brengen dan 't vliegtuig een paar keeren op het terrein te doen heen en weer snorren en daarbij een hoogte te bereiken van enkele meters. Het zijn dus niet bepaald hoogvliegers, althans niet met de aëroplane waarover zij beschikken. Zij echter geven de schuld aan de Curaçoesche luchtstromingen, welke het vliegen in het algemeen zouden bemoeilijken. Dit vinden wij wel wat vreemd in vergelijking met de berichten omtrent vluchten in het buitenland, waar zelfs hevige stormen geen beletsel opleveren."

Aangaande het vertrek van het Stationschip schrijft de Cur. Ct. het navolgende:

„Zaterdagmorgen is Hr. Ms. „Zeeland" onder vele blijken van belangstelling van de zijde der burgerij vertrokken. Aan weerszijden van de haven hadden zich velen geschaard om het vertrek bij te wonen. Onder meer hadden zich de padvindders voor het gouvernementshuis opgesteld; toen het schip hen voorbijvoer, seinden zij dit: „Goede reis en behouden aankomst", waarop zij van den commandant tel antwoord kregen: „Dank en mijne beste wenschen voor de padvindders".

Uit de Vrijmoedige:

Het Nederlandsche stoomschip „Van Iersum" heeft de haven van Newport alhier verlaten met de eerste lading phosphaat, die verscheept wordt sedert dat de St. Barbara-phosphaatmijnen publiek werden verkocht en er een nieuwe Maatschappij werd gevormd.

Uit de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag van de Cur. Begroting nemen wij het navolgende over:

„De Minister meent, mede in verband met de opening van het Panamakanaal, het vertrouwen te mo-

Koninklijke
Brood- en Beschuifabriek
LENSVELT NICOLA
VEENESTRAAT 23 DEN HAAG
LUNCHROOM

Specialiteit:

□ HAAGSCHE BESCHUIT □
ROGGEBROOD IN BLIK VOOR EXPORT

Gebr. P. H. CAMINADA
LANGE HOUTSTRAAT 3
HAAG - Telefoon 713
SPECIAAL ADRES VOOR ALLE OPTISCHE ARTIKELEN,
BRILLEN, KIKERS, ENZ.
AANLEG EN ONDERHOUD VAN ELECTR. LICHT- EN SCHELGELEIDINGEN.

RIPPEN

PIANOHANDEL
PIET HEINSTRAT 42
ELANDSTR. 17 TEL. 4683

VERHUREN STEMMEN

VERSCHEENEN: de VIERDE DRUK van:

**DE AFRICHTING VAN
DEN POLITIEHOND,
DEN AMBULANCE-
EN OORLOGSHOND**

EENE BEKNOPTE HANDLEIDING

door

M. KESSLER.

Bekroond met den Eersten Prijs op de
XXVe Internationale Honden-Tentoonstelling
van „Cynophilia", gehouden van 22 tot
24 April 1910 te Amsterdam. :-: :-:

1e Druk December 1908

2e Druk Februari 1909

3e Druk April 1910

4e Druk Maart 1913

Prijs geb. f 1.25.

Prijs geb. f 1.25.

UITGAVE DER
N. V. DRUKKERIJ „LUCTOR ET EMERGO"
DEN HAAG.
TELEF. INTERC. Nos. 4424 en 4404.

GRANDE MAISON DE MODES.
— Chapeaux Garnis pour Dames et Enfants. —

TELEFOON 3656.

FOURNISSEUR DE LA COUR.

Firme SPIT & Cie., PLEIN 17, hoek
Heerenstraat.
LA HAYE.

gen uitspreken, dat de toestand van betrekkelijken bloei zal aanhouden.

Op de vraag, op welke wijze gewaakt zal worden voor een behoorlijke besteding der gelden, die aan bijzondere scholen worden verstrekt, doet de Minister opmerken, dat de voorwaarden, waaraan die scholen subsidie kunnen ontleenen, vastgelegd zijn in de onderwijsverordening. De Minister kan zich niet vereenigen met de meening van enkele leden, dat de moederlandsche regeering niet bevoegd moest zijn om tegen den wensch van den Kol. Raad posten op de begrooting te brengen. Deze bevoegdheid is een uitvloeisel van art. 48 van het Regeeringsreglement. De geldelijke gevolgen van, door het opperbestuur in het belang der kolonie getroffen maatregelen, behooren, zelfs al zijn ze niet met instemming van den Kol. Raad tot stand gekomen, op initiatief van den Minister in de begrooting te worden voorzien.

De Minister erkent, dat de zandzuiger niet in alle opzichten voldoet; verwijdering van rotsstukken met dit werktuig heeft echter nimmer in de bedoeling gelegen, daarvoor wordt een aanwezige gripper gebruikt, die echter te klein is om steeds in bijna open zee te werken. Er worden thans stappen gedaan om een baggermachine van het gripper-type te huren, dan wel om het nog te verrichten werk door een aannemer te doen uitvoeren. De Minister becijfert, dat de kosten van aanschaffing van den zandzuiger beneden de raming zijn gebleven, voor de havenverbetering is over f 11000 ruim meer beschikt dan hetgeen over 1911 en 1912 samen was toegestaan, dat toe te schrijven is, dat in 1912 al de benodigde springstof, met inbegrip van hetgeen voor '13 en '14 werd noodig geacht, is aangeschaft.

Het is nog onmogelijk te zeggen, welken invloed de openstelling van het Panamakanaal op het verkeer van Curaçao hebben zal, doch de haven zal in twee opzichten voordeel kunnen hebben, namelijk als kolenstation en als overscheephaven. In het feit, dat de steenkolenhandel zich uitbreidt en dat de doorvoerhandel toeneemt, kunnen aanwijzingen gevonden worden, dat de goede verwachtingen gegrond zijn.

Aan de allereerste eischen van een toenemend havenverkeer is door de ondernomen havenvoorzieningen en de door particulieren ondernomen werken, reeds tegemoet gekomen, maar waar de vraag bleef bestaan, of niet aanstonds meer behoorde te worden gedaan, waardeerde de Minister de gelegenheid te hebben gehad zich van deskundige voorlichting te kunnen verzekeren, doordat Prof. Kraus zich bereid verklaard heeft op zijn terugreis naar Peru, een plaatselijk onderzoek in te stellen naar het havenbedrijf enz., in verband met een mogelijke toeneming van het havenverkeer. Ter voorbereiding van het advies van Prof. Kraus is de ingenieur van den waterstaat Van den Broek naar Curaçao vertrokken tot verzamelen van gegevens. De Gouverneur zal de behandeling van het ontwerp tot een heffing van havenrecht op schepen in de St. Annabaai aanhouden tot de komst van Prof. Kraus.

De Minister meent, dat er geen voldoende aanleiding tot twijfel is, of de veiligheid op Curaçao wel is zooals men die mag verlangen. Gevallen van moord en doodslag doen zich zelden in de kolonie voor. Naar aanleiding van den dood van den assistent van het struisvogelpark heeft de Justitie een nauwgezet onderzoek ingesteld, daar vermoeden gezeten was, dat men met een misdad te doen had en niet met een ongeluk. Eenige maanden te voren was een der struisvogelhokken door brand vernield, en een der vogels onder verschijnselen van vergiftiging gestorven. Ook hierbij was aan opzet gedacht. Naar het ontstaan van den brand is dadelijk een onderzoek ingesteld, het vermoeden van opzet is echter niet bevestigd. Tot nu toe is er nog geen licht gebracht omtrent de oorzaak van het voorgevallene.

Volgens van den Minister van Marine ontvangen mededeeling is de verhouding tusschen de sterkte van het personeel, benodigd voor den dienst in N.-I., en die van het in Nederland aanwezige personeel, van dien aard, dat het voltallig houden van de bemanningen van de scheepsmacht in N.-I. in toenemende mate bezwaar oplevert. Ten einde te voorkomen, dat deze scheepsmacht onvoldoende of met pas uit de tropen teruggekeerd personeel wordt bemand, is het noodig gebleken de stationneering van een oorlogschip in de Caraïbische zee voorloopig op te heffen. Het ligt in de bedoeling om zoodra de reden, die tot dezen maatregel heeft geleid, zal hebben opgehouden te bestaan, weder tot de blijvende bezetting van het station over te gaan. Tot zoolang zullen aan in Nederland aanwezige bodems reizen naar de W.-I. Koloniën worden opgedragen, terwijl er naar gestreefd zal worden, dat steeds een van die bodems voor vertrek derwaarts gereed zij.

Uit het verslag van den directeur van openbare werken blijkt, dat de systematische aanleg van dammen veel waardeering blijft ondervinden, in dat verslag wordt er op gewezen, dat velerlei terreinen, waarover vroeger het water wegstroomde, door den aanleg van dammen voor uitoefening van landbouw zijn geschikt gemaakt. De aanleg van dammen geeft dus inderdaad reden tot tevredenheid bij hen, die in de praktijk er nut van kunnen ondervinden.

Met de exploitatie van de St. Barbara-mijn is een aanvang gemaakt. De werkingssfeer van de op Curaçao en Trinidad gevestigde draadloze stations is te gering om onder normale omstandigheden den afstand tusschen die eilanden te overbruggen. De vertragingen, waarvan in het verslag sprake is, zijn in

een lange reeks van jaren slechts twee maal voorgekomen en wel in 1912 en in 1913 resp. gedurende 60 en 55 dagen.

De beproeving van de „Pr. Juliana“ is nog niet afgelopen. Men zal rekening houden met de opmerking, dat de bouwmeester van koloniale schepen niet te veel aan banden gelegd worden moet wat de details betreft. Er wordt nog onderzocht op welke wijze de dienst tusschen de eilanden onderhouden moet worden.

De betrekkingen met Venezuela zijn nog niet hersteld, met Columbia geldt nog het verdrag van 1829. Er is geen handelsverdrag met Panama, er wordt onderzocht of het openen van onderhandelingen daartoe van belang te achten is.

De Minister is er niet voor om op de eilanden zelfbestuur in te voeren, omdat het niet mogelijk is uit de plaatselijke middelen de noodige fondsen te verkrijgen, die noodig zijn voor de huishoudelijke behoeften.

De Minister is bereid aan den Gouverneur de gestelde vraag over te brengen, of er aanleiding bestaat op Bonaire een model-zoutpan van Gouvernementswege in te richten.

Ten slotte geeft de Minister een staat van de verleende subsidies sedert 1897, waaruit blijkt, dat de grootste subsidie ad f 424674 gegeven is in 1912 (havenverbetering) en de kleinste ad f 22154, terwijl tusschen 1883 en 1894 geen subsidie is uitgekeerd. Dit was in den goeden tijd van de exploitatie van St. Barbara, moge die tijd nog eens terugkeeren!

WAT DE INLANDER ZEGT.

Tenachtgestelde Inl. ambtenaren. In de Pem-brita Betawi wordt een vergelijking gemaakt van de positie, voornamelijk de financiële, der Inl. ambtenaren onder de verschillende departementen van Alg. Bestuur; deze valt niet gunstig uit ten aanzien van het Inl. personeel, behoorende tot het Dep. van Justitie. Schrijver merkt op: Wat zijn de traktementen niet verhoogd geworden, zóowel van de onderwijzers als van de Inl. artsen en d.g. Onder het Dep. van de Burgerlijke Openbare Werken, dat van Landbouw, Financiën, Gouvernementsbedrijven, enz., was elke verandering een verbetering in de financiële positie der Inl. ambtenaren, daaronder ressorteerende. Hoe is 't met die van het Departement van Justitie gesteld? Wat is hun ten goede gekomen? Daarentrent hebben we niets gehoord. De Inl. ambtenaren onder het dep. van Justitie zijn ware ongeluksvogels. Ambtenaren van andere departementen worden met justitieele werkzaamheden belast en krijgen er geen cent voor. Of men neemt daarvoor ook onbezoldigde personen, magangs. Deze toestand dateert al van minstens tien jaren her. Hoevele magangs werden niet aangesteld tot buitengewoon Inl. Officier van Justitie met den rang en titel van adjunkt-djaksas, maar buiten bezwaar van den Lande; terwijl zij toch op de een of andere wijze aan den kost moesten komen! En zulks geschiedde niet voor korten tijd of een enkel keer, maar jaren lang. 't Leek wel een permanente tijdelijkheid. Toen de magang zonder betaling zó'n betrekking nog niet had, kon hij zich nog betrekkelijk gelukkig gevoelen. Maar nauwelijks had hij een besluit van een dergelijke benoeming te pakken, of hij ging zijn ongeluk tegemoet. Waarom? Ach, hij gevoelde zich reeds ambtenaar, al genoot hij ook geen bezoldiging. Hij was immers Inl. Officier van Justitie? In een passende kleeding moest hij voortaan voor den dag komen. Wie moest dat betalen? Werken kon hij buiten bezwaar van den Lande. Maar eten en drinken en kleeden buiten bezwaar van eigen financiën, dat ging toch niet. Geen wonder, dat we nu juist niet veel goeds te hooren kregen van het werk van dergelijke officieele personen. Later werd 't verboden deze betrekking aan ambtelooze Inlanders te verbinden. Maar wat dan? Werd er een einde aan gemaakt door andere personen er mede te belasten? Verre van daar! Op menige plaats is een djeroetoelis B. B. of een mantripolitie tevens belast met de functiën van djaksas of adjunkt-djaksas, met of zonder toelage. Zij werden met meer werkzaamheden beladen, maar kregen naar evenredigheid niet meer inkomen. Soms werd ook een cipier met de waarneming van een dergelijke betrekking belast. Is 't nu niet eindelijk eens tijd voor de betrokken autoriteiten, om hierover na te denken?

Een verhoogd godsdienstig leven wordt in Pekalongan waargenomen sedert de Sarikat Islam daar bestaat. De Pantjaran Wartavermeldt, dat de moskeeën drukker bezocht worden, des Vrijdags overvol zijn. De geloovigen hebben 't noodig geoordeeld, de missigat ter hoofdplaats te vergrooten en te verfraaien. De heer Said Hoesin bin Abdoellah bin Thalib Alatas nam daartoe het initiatief. Die vernieuwing kostte f 10000. Het gebouw is nu lang 25 M., breed 20 M. Van binnen is alles met marmer belegd; tegen de muren, zuilen en kolommen zijn tot een bepaalde hoogte porceleinen tegels aangebracht. Om den tempel is een rondgaande galerij met zinken dak en marmere vloer, tegen het plafond allerlei lofwerie. Drie voornamen Arabieren van de plaats hielden dagelijks belangeloos toezicht bij het werk, t. w.: 1. Said Hoesin bin Alwi bin Sjahad; 2. Said Hoesin bin Achmad bin Sjahad en 3.

1ste Rotterdamse
Maatschappij van verzekering tegen ongevallen
Oudehavenkade 4 v. J. Plan C, Rotterdam.
Directie: P. R. MEES, J. BRUNSTING
Individuele ONGEVALLENVERZEKERING,
AUTOMOBIELVERZEKERING, Enz. Enz.
VRAAGT PROSPECTUS.
Hoofdvertegenwoordiging voor Ned. Oost-Indië
te SOERABAIA.

BRENGT EEN BEZOEK AAN
„BOEATAN“
Magazijn van
Indische Kunstnijverheid
Heulstraat, Den Haag.
THEE VAN 3-6.
Vrij entree.

VLEU PIA KUNSTSPEL- ORG VERHUUR. PIANO's van f 5.- VLEUGELS „ -8.- REPARATIE. RU Afd. Gebruikte SPECIELE INRICHTING voor de	GOOSEN & SWAGERMAN DEN HAAG - BOEKHORSTRAAT 149.	GELS. NO'S. PIANO'S. ELS. p.m. of f 50.- p.j. at. " " -80.- " " STEMMEN. IL. Instrumenten. voor het BEREEDMAKEN TROPEN.

WAROONG DJAWA
INDISCH RESTAURANT
à la Carte
Kortenaerkade 10 - DEN HAAG.
TELEPHOON No. 4882.
Dagelijks geopend van 12-7 uur. Voor uitzending
wordt f 0.25 bestelloon gerekend, tenzij afgehaald.

VACANT

Said Zen bin Hoessin bin Said. De kosten werden grootendeels door hen bestreden. Alle aardse en hemelse beloningen worden dan ook voor hen afgesmeekt.

Inf. courantlezers. Van alle plaatsen in N.-I. is Batavia de stad, waar de meeste dagbladen verschijnen, zoowel Europeesche als Inlandsche; maar als ge eens nagaat — alzo de Pantjaran Warta, die het orgaan van de S. I. te Batavia is geworden — hoeveel Inlanders op de Maleische kranten geabonneerd zijn en die lezen, dan zult ge moeten constateeren, dat het aantal nog bedroevend gering is. Wij, die nu sedert een maand hier te Batavia de Pantjaran Warta uitgeven, kunnen u dit verzekeren. De Chinezen daarentegen maken er meer gebruik van. Reeds vroeger hebben wij aangetoond, hoe de pers in Europa een machtig middel is om het geheele volk tot ontwikkeling te brengen; gelijk ook de Leesgezelschappen en Leesbibliotheken. De Chinezen in N.-I. hebben dit voorbeeld begrepen en gevolgd, al meer en meer. De meeste Maleische bladen worden te Batavia uitgegeven met aanwending van Chineesch kapitaal: De Sin Po, de Perniagan enz. Deze nieuwsbladen tellen vele lezers. En hoe is het gesteld met de Inlandsche pers, d. w. z. die door Inlanders is tot stand gekomen en door hen geredigeerd en gaande gehouden? Het aantal dezer bladen is steeds achteruit gegaan. De Inlanders hebben blijkbaar liet nut en het doel nog niet begrepen. Wij moeten onder elkander een gevoel van eensgezindheid, van solidariteit, van hulpverstrekking aankweken. Dit gevoel moet door woord en daad levendig gehouden worden. De pers moet daartoe medewerken. Op het oogenblik is te Batavia feitelijk alleen de Pantjaran Warta de krant, die door Inlanders wordt uitgegeven en geredigeerd, maar het aantal abonnees is zeer gering. De meeste Inlanders begripen 't nog niet, dat zij één of meer organen moeten hebben, om hunne wenschen en verlangens uit te spreken, om op te komen tegen „willekeur en favorisme“ (sic), om wetenschap en kennis in breder kring te helpen verspreiden, om op de hoogte te komen en te blijven van de wetenswaardige gebeurtenissen, ontdekkingen enz. in andere landen. Nu het Gouvernement de Inlanders door onderwijst tot meerdere ontwikkeling wil brengen, moeten wij toch meewerken. Het blad wekt daartoe zijn lezers verder op en zegt ten slotte: Wij moeten zijn „Vrijzinnig-Demeraat“ (sic); wij moeten ons volk en onzen geboortegrond tot meerderen bloei opheffen: al onze krachten moeten wij daaraan wijden. Wij moeten strijden tegen willekeur en favorisme, die nog zoo welig tieren in het land der „goesti goestian en Ningrattan“ (benaming van Javaansche hofgroten en adellijken), die niets liever terug zouden willen hebben dan den tijd van Browidjojo (laatste vorst van Modjopait).

WAT DE CHINEES VERTELT.

„Bangsa Sapan.“ Travelling vertelt in de Perniagan, hoe o.a. te Bandong koelies gewonnen worden. Een zeker iemand (Soendanees), dien wij maar A. zullen noemen, werd smoorlijk verliefd op een inlandsche schoone, B. geheeten. A. geraakte zóó in haar netten verstrikt, dat hij verklaarde niet langer zonder haar te kunnen leven. Maar A. had niets om handen, was liever lui dan moe, kreeg af en toe wat geld en kleeren van B. toegestopt, maar in werken had hij niet veel lust. En toch was dit een voorwaarde, door B. gesteld, wilde zij er in loestaan hem te huwen. A. antwoordde, dat hij reeds alles beproefd had om aan werk te komen, maar dat hem dit tot nu toe niet gelukt was. „Verhuur je als huisjongen of tuinjongen bij den een of anderen Blanda“, zeide zij. „Ik weet wel iemand“ — zoo vervolgde zij — „die een jongen noodig heeft. Ik twijfel er niet aan, of ge zult daar naar uw zin geplaatst worden“. Zoo gezegd, zoo gedaan: A. meldde zich bij den aangewezen persoon aan en werd geplaatst, maar bemerkte spoedig reeds, dat hij in de handen van een koeliewerker was gevallen, en dat B., zijn handlangster, hem in dien val gelokt had. Zij liet zich daarna niet meer zien. In afwachting dat A., razend en hopeeloos, naar het buitenland zou worden opgezonden, kreeg zijn familie dit gelukkig te hooren; ook vernam zij van de bijzonderheden, hoe A. door B. was misleid en in den steek gelaten. Zij toog er op uit om A. te verlossen, maar begon met B. bont en blauw te slaan en daarna de politie te waarschuwen, die daarop naar den werker ging om A. weer op te eischen, wat haar dan ook gelukte. Toen deze heer de dreigende houding van A.'s familie zag en ook vernam, hoe B. op een pak slaag was onthaald, vond hij 't geraden A. maar vrij te laten.

Heertjes wél — alzo de Perniagan — die van zulke middelen gebruik maken om aan werkvolk te komen! Er loopen meer van die „heeren“ rond, die precies op Inlanders gelijken, als Inlanders gekleed gaan, maar toch met het praedicaat van „toean“ aangesproken willen worden. Zij leven van de varkensjacht en loopen daarna met het vleesch, a.s. „dèndèng b a b i o e t a n“ bereid, te koop rond. Spreekt men hun als een Inlander aan, dan schelden zij u uit en bieden u nog een

pak slaag op den koop toe aan. Er zijn meer „heeren“, van een andere soort, lichter van kleur en fatsoenlijker van kleeding, die zich rekenen tot de „bangsa sapan“, maar ook van schelden, razen en tieren houden. De bangsa sapan is die categorie van ingezetenen van N.-I., welke zich door geoorte, afkomst, intellect verheven acht boven andere menschen, en misschien daarom zich de vrijheid permitteert de welbekende uitdrukking, die gewoonlijk met de letters G. V. D. wordt aangeduid, nog al dikwijls te bezigen, vooral tegenover personen, niet behoorende tot de „bangsa sapan“. Ergens dan op Java heeft men aan één der stations van de S. S. een Chef, behoorende tot de „bangsa sapan“, die erg veel van schelden houdt en daarbij tevens krachtige G. V. D. laat hooren. Eens kwam er een Chineesche vrouw op het perron, die het speeksel van het siri-kauwen, rood gekleurd, uit haar mond over de rails deed neerspatten, waardoor slechts de rails en niet de vloer van het perron werden vuil gemaakt. Eenige koelies maakten hiervan rapport bij den Stationschef, die naar de vrouw toeging en haar barsch afvroeg: „Waarom hebt gij gespogen en daar den grond vuil gemaakt?“ „Waar had ik het dan moeten doen, als niet daar?“ antwoordde de vrouw. „Neen, G. V. D., dat mag niet, G. V. D., en daarom zult gij nu een boete van 10 centen moeten betalen“, was de beslissing van den Stationschef. De vrouw had haar zoon bij zich en deze nam geen genoegen met deze eigenaardige manier van berechting eener zaak, die eigenlijk geen „zaak“ was, want zijn moeder toch had niet in den trein, noch op den vloer van het perron gespogen, maar op den beganen grond. Dit gaf hij den Stationschef in beleefde termen te kennen, waarop deze weer G. V. D. zeide. „God dam you, what do you mean by Godverdomme“, replieerde de Chinees. De Sapan deed alsof hij doof was, zijn gelaat werd vuurrood; hij trok zich in zijn kantoor terug en liet zich niet eerder zien dan toen de trein vertrokken zou. Het was werkelijk allergrappigst om 't aante zien — zoo besloot schrijver. De Stationschef keek met wilde, groote oogen naar den Chinees, maar zeide niets. Wat komt het Engelsch ons, Chinezen, toch goed te pas!

Inf. woordspelingen. Van de namen der drie Inlandsche hoofdvereeningen, die thans op Java worden aangetroffen: „Sarikat Islam“, „Boedi Oetomo“ en „Daja Oepaja“ (speciaal te Batavia) heeft een grappenmaker de beginletters naast elkander gesteld. Men leest dan Sibodo oftewel stommerik. Als hiermede de Inlander bedoeld moet worden, is deze kwalificatie wel niet aange-naam voor de bangsa boemipoetra (het inlandsche volk) en de leden van genoemde vereeningen. De Perniagan, die dit mededeelt, verhaalt verder, dat de S. I. er trotsch op is, dat zij bij relletjes de broeders met de volgende woorden moed heeft kunnen toespreken: Rapet Soedara, Madjoe Sariket (sluit u aan, broeders! Vooruit, Sariket). Maar de politie, ook niet dom, moet volgens denzelfden „grappicus“ of een ander geantwoord hebben: Rapet Soedara, Madjoe diket (Aansluiten. Voorwaarts. Bindt ze vast). Ach Kasian, roept 't blad medelijdend uit! Nu willen ze te Batavia tijdens de eeuwfeesten ook een vliegerwedstrijd organiseren tusschen Inlanders en Chinezen.

Onderscheidingen voor Inf. Onlangs werden verschillende Inlanders, werkzaam aan het marine-etablisement te Soerabaja, begiftigd met de bronzen medaille voor trouwen dienst, omdat zij het land dertig jaren gediend hebben. De Directeur van het etablisement hield daarbij een toespraak. Maar is het eigenlijk niet treurig, vraagt de Pewarta Soerabaja, dat voor dertigjarige trouwen dienst, slechts een bronzen medaille de beloning is?

Van Vreemde Koloniën.

Fransche Koloniën.

Nieuw-Caledonië geen strafkolonie meer.

De bladen uit N.-Caledonië kondigen den openbaren verkoop aan van het meerendeel der terreinen en gebouwen, die aan de strafkolonie toebehooren. Behouden blijft slechts wat noodig is voor het geleidelijk likwideeren van de inrichting, naar gelang de overgebleven veroordeelden hun tijd zullen hebben volbracht of overleden zullen zijn.

Guiana, de oostelijke buur van Suriname, blijft als Fr. banningsoord bestaan, maar de strijd over de deportatie naar den Stillen Oceaan is tot een oplossing gekomen, men moet voortaan zonder blozen kunnen vertellen, dat men eenige jaren in N.-Caledonië heeft doorgebracht.

Niet allen zijn tevreden met dit besluit. Leveranciers aan de strafkolonie eenerzijds, instellingen en landbouwondernemingen, welke voordeel hadden van haar goedkope werkkraft anderzijds, voorstanders van verbanning boven doodstraf of levenslange gevangenisstraf, kenners van de kolonie, die de op-

DORDTSCHER BANK

's-GRAVENHAGE - KNEUTERDIJK 12-14
Behandelt alle BANKZAKEN.

A. SCHRÖDER & Co.

GROENMARKT 25/26 's-GRAVENHAGE

Winterhoeden voor Kinderen

worden tegen

buitengewoon lage prijzen

OPGERUIMD

N. V. ELECTRICHE DRUKKERIJ „LUCTOR ET EMERGO“

:: DEN HAAG. ::

RADEN ADJENG KARTINI.

Verschenen de DERDE DRUK van:

Door Duisternis tot Licht

Geïllustreerd.

Gedachten over en voor het Javaansche volk

VAN WIJLEN

RADEN ADJENG KARTINI.

Ingenaaid f 2.40.

Gebonden f 2.90.

DE TWEDE DRUK, DIE IN APRIL 1912 VERSCHIEEN,

:: WAS IN ENKELE MAANDEN UITVERKOCHT. ::

Uitvoerig Prospectus wordt op aanvraag franco toegezonden.

VACANT

Au Corset Français.

DEN HAAG
PRINSESTRAAT 98
Telefoon 5546.

LEIDEN
VISCHMARKT 7
Telefoon 11.

= CORSETTEN OP MAAT. =
W. J. M. FREDERIKS Corsetière.

komende welvaart bedreigd achten door het toepassen van den maatregel in te snellen overgang, zij allen gispden de regeering over haar beslissing. Bij hen voegen zich nog de phi-antropen, die voor de veroordeelden en het personeel, eerder opheffing van de droge guillotine van Guiana vragen, dan van Nieuw-Caledonië.

Het is geen twintig jaren geleden, dat tot het inrichten van Nieuw-Caledonië tot een goed geadministreerde strafkolonie werd overgegaan. Millioenen zijn hiervoor uitgegeven, en nu heeft een penestreek dit alles voor likvidatie bestemd. Destijds vond men in den verren afstand en de afgelegen ligging een reden om Nieuw-Caledonië als verbanningsoord even geschikt als voor gewone kolonisatie ongeschikt te oordeelen. Het stak hierdoor gunstig af bij Guinea, ook is 't klimaat er gezond in tegenstelling met dat van de kolonie in de West. De statistiek wijst op geen gevallen van ontsnappen, zooals wij er meermalen — wij gaven een paar weken geleden nog uitvoerige cijfers — uit Guiana te melden hadden. Het vooruitzicht is niet geopend, dat er minder verbannen zal worden, maar de veroordeelden komen slechts in minder goede conditiën in Guiana of op 't Duivelseiland.

Meent de regeering in 't belang van Nieuw-Caledonië zelf te handelen, dan had zij kunnen wachten tot de gemeenschapswegen, de haven, de kaden met een werf gereed zullen zijn, meent men. Uit de overwegingen van de regeering blijkt, dat zij en van de resultaten van den bannelingenarbeid en van die der Fr. kolonisten niet genoeg verwacht om de kolonie tot bloei te brengen, hiervoor is 't invoeren van werkkrachten uit Tonkin en Java noodig en deze werden weerhouden door den ongunstigen naam, die N.-C. als strafkolonie heeft. De vuilwaterkraan is, volgens een uitdrukking van den gouverneur, vervangen door een voor schoon water, dit kan z. i. slechts voordeel geven — mits de kraan niet droog loope! —

De verkoop is den 16en November te Noumea begonnen, zij zal den 17en Januari eindigen. Het totaal van den inzetprijs was 138.750 fr., de gebouwen, waaronder het prachtige hotel van den directeur, inbegrepen.

Opvoeding tot mutualiteit.

De beheerder van het weldadigheidsbureau voor Mohamedanen te Bone, de heer Garde, en de militaire commandant te Chaoeia, kapitein Maitrot, hebben zich beijverd een Muselmansche maatschappij van mutualiteit te stichten, met het doel aan haar leden een pensioen en geneeskundige hulp te verzekeren. De maatschappij is tot stand gekomen en zij wint al meer en meer leden.

De Kettab te Bone geeft ook een spaarbankboekje uit, dat, behalve een contract, aanwijzingen bevat over voorziening en hygiëne. Deze trachten het begrip te propageeren, dat solidariteit niet alleen moet bestaan in verplichtingen ten opzichte van zichzelf, maar ook ten opzichte van anderen. Garde heeft eenige soera's uit den Koran te pas weten te brengen, die, wel niet naar de letter, maar toch naar den geest de bedoeling van het boekje nabijkomen; hij brengt ze te pas in verband met raadgevingen op huishoudelijk, sociaal en medisch gebied. Misbruik van alcohol en spel zijn ziekten, die sociale kwalen worden.

De Kettab vindt zijn aanvulling in een Medersah. Een openbare boekerij, met de allergemakkelijkste wijze van toegang voor de Musulmannen. De werken moeten ook medewerken om het meer algemeen maken van de Fransche taal te bevorderen. De bibliotheek zal als 't ware een verlenging van de school uitmaken, wier vrucht zij bewaart en tot rijpheid brengt. De boeken zullen van Frankrijk, maar ook van de inlanders zelf spreken. Lectuur van toenadering en overeenstemming.

In de scholen zal het begrip mutualiteit geleerd en in een vorm van practijk reeds in toepassing gebracht worden. De spaarkas en het boekje van de Kettab van Bone geven aanwijzingen voor hetgeen in deze richting te doen is.

Britsche Koloniën.

De positie van Newfoundland in 't Britsche rijk is niet van algemeene bekendheid. Bij de herkiezing van den gouverneur Sir Morris is het wel actueel even de herinnering op te frischen. Zij is de oudste Kroonkolonie, en heeft de beknopste vorm van een parlementair bestuur. Zij heeft dezelf-

de uitgestrekte bevoegdheden van zelfbestuur, die de dominians Canada, Australië, Zieuv-Zeeland en Zuid-Afrika bezitten.

Het Parlement bestaat uit twee Kamers: de Wetgevende Raad heeft 24 leden, de Kamer van afgevaardigden telt er 36. De leden van den W. R. zijn voor 't leven benoemd, de regeering voorziet in openvallende plaatsen; die van de K. v. A. worden voor 4 jr. gekozen. De voorzitter van den W. R. ontvangt 240 doll. per jaar, de leden elk 120 d. De voorzitter der K. v. A. krijgt 750 d., de leden 200 d. p. j. Zij die buiten de hoofdplaats St. Jan wonen hebben er 100 d. vergoeding bij.

De zittingen duren meestal 2 à 3 maanden. De vergaderingen beginnen om 3 uur 's middags en nemen 3 à 4 uren in beslag. Het karakter der beraadslagingen wordt misschien het beste weergegeven door deze bepaling, het lid, dat een petitie indient, is bevoegd zijn voorstel gedurende 5 minuten toe te lichten. Dergelijke verzoeken worden bij honderdtallen ingediend in den loop eener zitting, zij betreffen allerlei kwesties van nijverheid en gemeenschappelijk belang.

In de wetgeving is geen godsdienstkleur te onderscheiden. Dit zal wel hieraan te danken zijn, dat de bevolking van Newfoundland, ten tijde, dat deze kolonie autonomie kreeg*), uit ongeveer gelijke helften van katholieken en van protestanten bestond.

Hieruit mag men niet opmaken, dat er geen strijd is tusschen partijen, evenmin als dat Newfoundland in onverstoorde rust buiten internationale woelingen kan blijven. Voor dit laatste herinneren wij slechts aan de moeilijkheden over de visscherij in de Newfoundlandse wateren, waarin Frankrijk en Amerika gemoed zijn geweest, en die jaren lang de gemoeden in beroering hebben gehouden. In 1904 deed Frankrijk afstand van zijn aanspraken, in ruil tegen concessiën in Afrika en uitkeering in geld aan de visschers, die hun bestaan vonden in de vischvangst bij de kust van Newfoundland.

Een luchtkabel als verbinding door de Himalaja.

De handel tusschen Cachemire en 't andere gedeelte van 't Br. Indische rijk is tot heden van weinig beteekenis gebleven, door de moeilijkheden, de kosten, den tijd aan de transporten door 't Himalajagebergte verbonden. De aardschuivingen zijn er zoo talrijk, vooral na het regenseizoen, dat van spoorwegaanleg geen sprake kan zijn. Overste Lotbinière, militair gouverneur, heeft 'n onderzoek ingesteld naar de mogelijkheid om een kabel van den eenen berg naar den andere te spannen, om zodoende een kabel-lucht-lijn te maken. Zijn ontwerp heeft reeds de instemming der regeering verworven. Getracht wordt een maatschappij voor de uitvoering ervan te winnen. Zoo zouden de valleien van Cochenire en de vlakten van de Pendjah door een spoor verbonden worden.

Duitsche Koloniën.

Inlandsche spaarduitjes.

In tegenstelling met onze geldbewaarders, die rente uitkeeren, laten de Hindoes in Oost-Afrika, die daar veelal als de financiers voor de inlanders optreden, zich betalen voor het bewaren van hun toevertrouwde spaarpenningen. Het spaarkasstelsel, als men het zoo noemen mag, is er op zijn laagste trede van ontwikkeling, voor het in bewaring gegeven geld wordt geenerlei stuk aan den betrokkene afgegeven. Ontstaat een geschil, dan ontbreekt elke bewijstittel om recht op te spreken. Het kon niet anders, of dit moest tot zoodanige moeilijkheden leiden, dat voorziening noodig werd. De gouverneur van D. Oost-Afrika heeft nu het aanleggen van depôt-boekjes voorgeschreven, die minstens éénmaal per jaar aan de contrôle van een bestuursambtenaar onderworpen worden. Het is slechts een eerste stap ter verwezenlijking van het verzoek der D. handelslieden in de kolonie, die ook aan de Hindoe-handelaars de verplichting opgelegd willen zien van 't geregeld aanhouden van een handelsboekhouding.

Keizer Menelik.

Als 't niet oneerbiedig is bij het overlijden van vorst Menelik van een aardigheid te spreken, zouden wij de uitdrukking van de N. R. Ct. „De Keizer van Abessinië behoort tot de meest gestorven heerschers”, wel als aardig gezegd willen weergeven. Inderdaad hij is zoo dikwijls dood getelegrafeerd, dat men zich

*) De beperkte autonomie werd in 1832, het recht van eigen wetgeving in vollen omvang in 1855 verleend.

A. SCHARENBERG,

HOFLEVERANCIER. Tel. interc. 2443.

Gemonteerde vuurvaste Schotels

Als: PASTEI-, RAGOUT- en PUDDINGSCHOTELS, CASSEROLES, MARMITES, VISCHSCHOTELS, EIER-PANNETJES, PASTEIBEKERS. Los en en in stellen.

BOTERWARMERS. WARMWATERBORDEN en -SCHOTELS. VLEESCHDEKSELS (Rond en Ovaal). TAFELCOMFÖREN.

15, HOOGSTRAAT 15, DEN HAAG. Specialiteit in Electriche Vorwarmingsapparaten.

HET BESTE SYSTEEM EN DE BESTE KWALITEIT.

PIERRE SCHREINER

ZOUTMANSTRAAT 18-20-22-45

DEN HAAG

Bedden- en Meubelmagazijnen

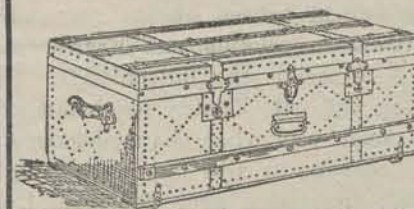
BEHANGERIJ

STOFFEERDERIJ

W. POPPINK, Telefoon No. 4485.

PRINS HENDRIKSTRAAT

141-143 Den Haag.

Geheel gepantserde Hutkoffers. Voor het bagageruim, 100 cM lang, 50 cM breed, 50 cM hoog, m. bak f 10.50. Voor de hut 100 cM lang, 50 cM breed, 36 cM hoog, met bak f 9.— Voor de hutten der nieuwe booten 100 cM lang, 50 cM br., 40 cM hoog m. bak f 9.50.

VERKOOPHUIS

GROOT HERTOGINNELAAN 103

VALERIUSSTRAAT DEN HAAG

— Tramhalte lijn 3 —

Eenig adres voor hen die zich goed en voordelig van nieuwe of TWEEDEHANDS MEUBELEN willen voorzien.

DAGELIJKS (ook des Zondags) GEOPEND van 10—4 uur.

VACANT

TE HUUR:

een nieuw GEMEUBILEERD HUIS buiten Utrecht, op 12 minuten afstand van het Centraalstation Utrecht met tramverbinding. Bevatt. 9 kamers, keuken, kelder, zolder, bergplaats en groote voor- en achtertuin. Geen stedelijke inkomstenbelasting.

Huur van het huis f 400.— 's jaars. Overeenkomst over het meubilair nader vast te stellen.

Voorts een ONGEMEUBILEERD HUIS als boven tot denzelfden huurprijs.

Adres: P. W. WALTSMANN, fabrikant, Oudenrijn.

VOOR INDIË.

DE AANGENAAMSTE, MOOISTE EN NUTTIGSTE BEZIGHEID IS ZEKER HET FLUWEELETTEN EN SCHILDEREN. ONDERRICHT BIJ

Firma TENZER NOORDEINDE 139A

— DEN HAAG —

MAGAZIJN EN FABRIEK VAN SCHILDERSARTIKELLEN, VOOR-

WERPEN OM TE BRANDEN, SNIJDEN, ENZ.

RIJK GEILLUSTREERDE PRIJSCOURANT VAN HOUTWAREN

tegen inzending van 50 Cent FRANCO INDIË.

Frans van Wijk en Zonen,

24 Vlamingstraat,

— DEN HAAG. —

Halshoudelijke-, Keuken-, Badkamer-

Inrichtingen.

ook nu vraagt, of dit wel de laatste keer zal zijn.

Politiek dood is hij overigens reeds lang. De Negus heeft sinds jaren de opperleiding van zaken aan anderen moeten over laten. Eerst speelde de keizerin een rol, zij werd uit het paleis verdreven door Ras Michiel, vader van den door Menelik gekozen troonopvolger Liels Jasjeo. In den laatsten tijd heeft deze laatste zich veel moeite getroost om de populariteit van de bevolking te winnen, hij reisde het land door en nam de regeeringstaak reeds in handen.

Over de ziekte van den Negus en zijn toestand drongen buiten Addis Abeba maar schaarsche geruchten door.

Menelik heeft een avontuurlijk leven gehad. In 1844 geboren, kwam hij bij den burgerkrijg in 1855 reeds in gevangenschap bij keizer Theodorus. Hij wist te ontvluchten en eigende zich, als zoon van den kroonprins, het recht toe aanspraken op den keizerstitel te maken. Toen Theodorus in 1868 overleed, had Menelik zich een partij gevormd, waarmede hij den strijd tegen den opvolger Johannes aandurfde, maar hij moest 't onderspit delven. Hij oefende geduld tot 1889, bij den dood van Johannes. Nu liet hij zich tot keizer kronen en vermocht zich in die positie te handhaven.

De door de Italianen gezochte aanrakingen leidden eerst tot een verdrag, maar daarna tot een oorlog, die door den slag bij Adoea ten gunste van Menelik beslist werd. Zijn grootheid scheen nu tot ver buiten zijn rijk, hij kwam in relatien met Frankrijk, Engeland, Rusland, N.-Amerika en Duitschland.

In 1898 onderwierp hij zijn felsten tegenstander Ras Mangasja. Hij heeft veel voor de moderniseering van Abessinië gedaan, al zijn daar in menig opzicht nog achterlijke toestanden over gebleven. De door hem tot troonopvolger aangewezen neef Lieds Jasjeo is de zoon van een — thans overleden — zuster, die met Ras Michiel getrouwd was.

O.- en W.-Ind. Literatuur-Overzicht.

De Indiër. No. 9.

De „Expres“ van 17 November publiceert het volgende regeeringstelegram:

„Pakketten of losse exemplaren in Maleisch en Nederlandsch van comité Boemi Poetra, geschreven door Douwes Dekker, uitgever de boekhandel C. Schriel te Schiedam, aangebracht s.s. Willem III, aanhouden. Van aanhouding onmiddellijk Officier of Hulp-officier van justitie kennis geven. Mij per post melden“.

Onder het opschrift „Wetsverguizing der Ned.-Indische Regeering“ wordt deze inbeslagname in No. 9 van De Indiër gecritiseerd. Wij lezen, dat bedoelde brochure in het Nederlandsch en Maleisch, artikelen bevat der drie verbannen onder den gezamenlijken titel „Mijmeringen van Indiërs over Holland's feestvierderij in de Kolonie; zij werd in 8000 exemplaren door den Schiedamschen uitgever naar Indië verzonden.

„De brochure, aangehouden door de willekeurige en onwettige daad der Indische Regeering, waardoor deze wederom een bewijs heeft gegeven, hoe zij zich in haar tyrannieke oppermacht niets laat gelegen liggen, zelfs aan de Grondwet van 't land, is tot een beperkt aantal te verkrijgen bij drukkerij „De Toekomst“, Schiedam, à 40 ct. per exemplaar“.

Van de overige opstellen, die meergenoemd nummer bevat, worde nog genoemd: Een bedenkelijk Koninklijk Besluit (I. Weigering der rechtspersoonlijkheid), door Junius Brutus. — De strijd van Indië, door F. B. — Handhaving artikel 69 Regeeringsreglement, door Tj. Mk. — Uit Oosten en Westen, door F. B. — Uit de pers.

Indische Vereeniging.

No. 5 van het orgaan der Indische Vereeniging is verschenen: dit Nr. bevat onder meer den tekst der voordracht van Raden Mas Noto Soeroto, getiteld: De eendracht van Indië en Nederland.

Wij kunnen ons voorstellen, dat de heer Douwes Dekker, die aan de op de voordracht gevolgde debatten deelnam, verklaarde, dat hij meermalen meende een Nederlander te hooren spreken, in plaats van een Javaan.

Een enkel voorbeeld ten bewijze. Op blz. 29 zegt R. M. Noto Soeroto: „Laat Indië en Nederland toch elkaar niet met verwijten overstelpen als twee kiffzieke broeders: „gij zijt mij nog dit schuldig“, ja, maar ge hebt me dat ontnomen“, maar laten zij elkaar de hand reiken om gemeenschappelijk een bolwerk op te werpen tegen den vijand, die beiden bedreigt. Laten Nederlanders en Inlanders tezamen arbeiden voor gemeenschappelijke belangen op stoffelijk en geestelijk gebied. Laten zij die stoffelijke belangen zoeken in een bloeienden handel en een druk scheepvaartverkeer tusschen Indië en Nederland. Ontplooiing der technische kennis van den

Nederlander in Indië, arbeidsmarkt voor Nederlandse krachten, kome den Inlander ten goede door de stoffelijke voordeelen, die de toepassing der nieuwste methoden van landbouw, veeteelt, irrigatie, industrie, afwerpt“.

Geologische Studiën.

De N. R. Ct. maakt o.m. melding van een opstel in het Neues Jahrbuch für Mineralogie van prof. dr. J. Wanner (Bonn), bekend door zijn Molukkenreis en Timorexpeditie. Het is getiteld: „Zur Geologie der Inseln Obimajora und Halmahera in den Molukken“. Interessant is, dat op Obi ook weder Jura kon worden aangetoond, bestaande uit geoden met ammonieten, die tot den Midden-Dogger behoren. Dit karakteristieke gesteente is volgens Boehm van den Himalaya tot Duitsch Nieuw-Guinea verspreid. Bij zijn bezoek aan Halmahera, heeft de schrijver talrijke stollingsgesteenten gevonden, welke ook op Celebes aanwezig zijn. Daardoor wordt de overeenkomst der beide eilanden, welke in hun bizarren vorm zoo sterk op elkaar gelijken, nog vergroot.

Verder heeft juist dezer dagen een nieuwe bijdrage tot de kennis der gesteenten van Celebes het licht gezien. In een bij Brill in Leiden uitgegeven proefschrift beschrijft W. Wunderlin (Straatsburg) onder den titel: „Beiträge zur Kenntnis der Gesteine von Südost-Celebes“ de door de Soenda-expeditie van dr. Elbert aldaar verzamelde gesteenten. Het zijn meest eruptiva en schisten.

Aanslagen op assistenten.

De Sumatra-Post van 31 October jl. bevatte de volgende advertentie:

„Niet alleen de dagelijks meer voorkomende aanvallen op assistenten, maar ook het steeds toenemend autoverkeer en de veelvuldig besmettelijke ziekten, maken dat ieder verstandig mensch, zoowel in de cultures als in den handel, een verzekering tegen ongelukken en ziekten behoort te sluiten“, enz.

Naar aanleiding dezer advertentie schrijft O. Planter en Co. in No. 1903 van de z.g.n. „Groene Amsterdammer“:

„Bekroop ons eerst een gevoel van wrevel bij het lezen van bovenstaande advertentie, verontwaardigd als wij er over waren, dat de Bank en Handelsvereniging Naudin ten Cate en Co. te Medan, Sumatra's Oostkust, aldus de treurige aanslagen op assistenten blijkbaar tracht te benutten voor het opjagen van het aantal harer afsluitposten, al spoedig bekeken wij de zaken van een anderen kant.

Immers, wat typeert beter den toestand, waarin de hedendaagsche assistent zich geplaatst ziet, dan juist zulk een advertentie? Spreekt dat niet voor zich zelf?

Zoover is het nu gekomen, dat assistenten als reclame kunnen dienen voor diverse Verzekering-Mijnen. (vroeger was deze mogelijkheid beslist uitgesloten).

Jammer, dat uit de advertentie niet blijkt, onder welke rubriek de „aanslagen“ zullen kunnen worden gerangschikt, onder die van „ongelukken“ of van besmettelijke ziekten.

De Indische Mercur.

Inhoud van No. 50: Overzicht en bijzonderheden over den beetwortelsuikerroogst in Frankrijk, door Dr. H. C. Prinsen Geerlig. — Handbuch der Tropenkrankheiten, door V. — Kedirische landbotvereniging. — Internationale vereeniging voor de rubbercultuur in Ned.-Indië. — De assistent in Deli. — Kultuurberichten. (Uitbreiding van de suikercultuur. — De rubber-crisis. — Djeloetoeng. — Kunstmatige rubber. Enz.). — Kleine mededeelingen. (Gemeentelijke waterleiding te Semarang. — Drinkwaterleiding voor Pasoeroean. Enz.). — Verkeerswezen. — Financiële berichten en verslagen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken.

Weekblad voor Indië.

De heer M. van Geuns opent No. 31 met een artikeltje, getiteld: Atjeh-exegese, wat, zoo men weet, schriftverklaring beteekent.

De heer Fabricius, redacteur van het Bataviaasch Handelsblad, meende, dat de Luit.-Gen. van Daalen bij zijn levensbeschrijving van den overste Scheepens in het Weekbl. voor Indië, niet zonder bedoeling de volgende woorden bezigde: Hulde aan de nagedachtenis van mijn kameraad! Het leger verliest in hem een man van buitengewonen moed, van uitnemend beleid en van voorbeeldige trouw; trouw tot in den dood, viel hij door het staal van een onverzoenlijken vijand“ (de spatieering is van ons).

De heer v. Geuns nu komt hier tegen op, en vraagt: Denkt men nu werkelijk, dat generaal Van Daalen, schrijvende over een betreunden krijgsmaker, reclame heeft willen maken voor zijn opvatting van de juiste Atjeh-politiek? Is de geopende groeve de plaats om staatkundige propaganda te maken?

Een volgend artikel, met veel illustraties, handelt over het gouden feest der Zusterschool te Soerabaja.

Dr. S. H. Koorders vraagt vervolgens de aandacht met een bijdrage: Vooruitgang op het gebied van natuurbescherming tot behoud van natuurmonumenten in Ned.-Indië.

Brackel & Broermann
DEN HAAG { Hoogstraat 37a, 39.
Lange Poten 43.
ROTTERDAM - Hoofdsteeg 34.
Uitrustingen voor INDIË en AFRIKA.

N. LOEB, Noordeinde 109.
Kleding en Meubilerie op termijnbetaling.

20 gulden, per maand 2 Gld.
40 " " " 4 "
60 " " " 5 "

„Vestigt U in NIJMEGEN!“

Voor inlichtingen wende men zich aan het SECRETARIAAT van

NIJMEGEN VOORUIT!

M. CROMMELIN, Voorzitter.
ALOYS B. JANSEN, Secretaris.

C. HOYNG,
SPUISTRAAT 20/22 - DEN HAAG.
Amsterdam - Utrecht.

Onze geïllustreerde catalogus is een uitstekende handleiding om zich op huishoudelijk gebied in te richten.

Tafelserviezen - Glaswerk - Lepels
Vorken - Messen - Gasolinelampen.

PRIJSCOURANT GRATIS.

Indisch Restaurant

Vereeniging „OOST EN WEST“
LAAN v. MEERDERVOORT 187
Telefoon 2655.

INDISCHE KOKKIE

GROOTE VERSCHIEDENHEID VAN
OOSTERSCHE GERECHTEN.

ZORGZAME EN ZINDLIJKE BEREIDING VERZEKERD.
BILLIJK TARIEF.

TJOBALAH SATOE KALI,
TEMTOENANTI DATANG KEMBALI

Diners vanaf f 1.75.
Plat du Jour à f 1.25.

Uitzending van allerlei Schotels
en Gebakken met verhooging van
: : bezorgloon. : :

„TRANSVALIA“
PRINS HENDRIKSTRAAT 74, DEN HAAG.
ONDERGOEDEREN
OOK IN ECHT JAEGER.

Alleen-verkoop

„The Kingal Shoe“

C. M. DE GRAAFF

Piet Heinstraat 86

Tel. 4263 Haag.

Verder vindt men in dit Nr. het portret van den nieuwen resident van Pasoeroean, den heer K. Peereboom, benevens den staat van dienst van Z. H. E. G.

De Economist.

De Dec.-aflevering van „De Economist” bevat het slot van Mr. G. J. Fabius' uitvoerige beschouwingen over de Curaçaosche bank. De schrijver behandelt thans „Het bankwezen”.

Voor honderd jaar in Indië.

Het Bat. Nieuwsblad van 15 November heeft als bijblad, in een orangerand gedrukt, een Oranjenummer, waarin het uit de Java Government Gazette van een eeuw geleden de verhalen reproduceert van den val van Napoleon en de onafhankelijkheidsverklaring van het moederland.

Het volgend fragment is er aan ontleend:

In het nummer van 28 Mei 1814 kondigt „de Heere Lieutenant Gouverneur in Rade” een proclamatie af, waarin wordt medegedeeld, dat alle vijandelijkheden van Z. M. den Koning tegen de Vereenigde Nederlanden zijn gestaakt, dat de blokkade der Nederlandsche havens, op een enkele uitzondering na, ophoudt en dat alle Nederlandsche schepen vrijen toegang hebben in Z. M.'s havens.

De Hollandsche ingezetenen beantwoordden 't blijde nieuws onmiddellijk met een adresbeweging voor Z. K. H. den Prins Regent van Groot-Britannië en Z. D. H. den Prins van Oranje. Het laatste adres ging meer speciaal uit van de heeren W. J. Cransen, R. Prediger, J. Berkhout en C. L. de Veve.

De heer J. C. van den Berg vond een adres niet genoeg en stelde daarom aan de genoemde heeren voor, aan het adres een inzameling voor de beproefde landgenooten in Nederland te verbinden, vertrouwende „dat onzen presenten Oppergebieder Raffles na het inkoomen van het in te teekenen, ons wel de occagie zal verleen ter remiteering der Penningen naar Engeland en vandaar naar Holland”. Aan dezen oproep werd met geestdrift gevolg gegeven.

In het Afrikaansche Huis te Kaapstad werd door de Engelsche autoriteiten 24 Maart een groot diner gegeven, waarop de verdrijving der Franschen uit de Nederlanden en de terugkomst van den Prins luisterrijk gevierd werden. Een aantal conditiën (toosten) werden bij die gelegenheid uitgebracht. Uit de toostenreeks zien wij, dat zoowat de heele geschiedenis van 1812—1814 beklonken werd.

Natuurlijk vonden ook de bekende proclamaties van het Driemanschap, den Prins, Kemper en Fannius Scholten enz. in de Java Govt. Gazette een plaats.

Aan de aanbeveling voor de bovengenoemde inzameling ontleenen we nog:

„Onze edelmoedige weldoeners, de Engelschen, hebben den 8sten December 1813 eene algemeene subscriptie onder de kooplieden, ten voordeele van Holland en deszelfs verdedigers, daargesteld en zouden wij zulks een voorbeeld laten voorbijgaan! Neen, wij hebben dienaangaande geene aansporingen nodig, en alhoewel onze middelen gering zijn, zo zullen wij niettemin en elk volgens zijn vermogen, vrijelijk contribueeren tot de algemeene verlossing van ons Dierbaar Vaderland, en onze uiterste pogingen aanwenden om onze Brave Broeders, die hun bloed en vermogen aldaar rijkelijk offeren, tot onderstand te dienen”.

De Britsche autoriteiten hebben de inzameling met alle kracht bevorderd, hetgeen blijkt uit een publicatie van den Lieutenant-Gouverneur in Rade, waaraan wij ontleenen:

„Te Batavia zal een Intekeningsboek geopend worden ten kantore van de Magistrature, op den 1ste July aanstaande, — en de Magistraten zullen geautoriseerd worden tot den ontfangst der gelden. Dit Boek zal op den 1ste Augustus daar aanvolgende gesloten worden.

Te Semarang en Sourabaja zullen dergelijke boeken geopend worden in de Kantoren van de respectieve Residenten op den 20ste July aanstaande, en gemelde Amptenaren zullen autorisatie erlangen tot het ontfangen en naar herwaarts verzenden der ingeschreven sommen. Gemelde boeken zullen gesloten worden op den 20ste Augustus daaraan volgende”.

Zondag 19 Juni werd voor een plechtigen dankdienst in Indië bepaald. Te Batavia trad professor Ross op met een rede over Psalm 126 : 3: De Heere heeft groote dingen bij ons gedaan, dies zijn wij verblijd.

In een extra-nummer van 25 Aug. 1814 kondigde de „Java Gov. Gazette” het herstel van den vrede aan, onder deze woorden:

„Woorden zijn ontoereikend om de gevoelens van genot uit te drukken, waarmede wij ons haasten onzen lezers de zegeningen mede te deelen, waarnaar de wereld zoo lang gehunkerd heeft..... De gewenschte terugkeer van vrede!!! Welk heuglijk bericht zoo juist medegedeeld werd door de „Madras Courier”. Met een gemoed vol dankbaarheid jegens den Alwijzen Beschikker van het Lot, haasten wij ons onzen Landgenooten het heuglijk bericht zoo juist uit Bussorah ontvangen, met het schip „Ann”, kapitein Babcock. Vrede is verzekerd aan de Wereld!!! Hoozee! Hoozee! Een koninklijk saluut werd zoo juist gevuurd, ter eere van dit grootsch en schitterend bericht!”

Leeszaal HEULSTRAAT 17.

Opgave van dagbladen en tijdschriften, ter lezing liggend in de leeszaal van het Hoofdbestuur van „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag, welke dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 's morgens 9—6 uur 's namiddags:

De Planter, Onze West, De Surinaamse Courant, Sumatrapost, Sumatrabode, Javabode, Bat. Nieuwsblad, De Padanger, De Sumatra Courant, Soer. Handelsblad, Nieuwe Soer. Courant, Deli Courant, Preangerbode, Javasche Courant, De Locomotief, De Banier, Het Witte Kruis blad, De Nieuwe Vorstenlanden, De Hofstad enz., benevens 20 diverse Maleische bladen en tijdschriften, en tal van Brochures, Jaarverslagen, enz.

Verscheidene periodieken, waaronder:

Hou en Trou, Vrede door Recht, De stem van Indië, Tijdschrift voor economische geographie, Nederl. Zendeling-Genootschap, Indisch Genootschap, Weekblad voor den handeldrijvenden en industriëlen middenstand, Exportblad, Cultura, Deutsche Kolonial Zeitung, Ned. Zendingsbode, Maandbericht van het Weekblad voor Indië met Dames Weekblad, Insulinde, Deutsche Wochenzeitung für Niederland und Belgien, La Gazette de Hollande, Ned. Staatscrt.

Leeszaal Laan van Meerdervoort 187.

Bat. Nieuwsblad; De Locomotief; Het Soer. Handelsblad; De Sumatra-Post; De Sumatra-Bode; Tjahaja Sumatra; De Ind. Mercur; Weekblad voor Indië; De Bandelier; De Banier; De Ind. Gids; De Vrouw in de XXe eeuw; Neerlandia; Bandera Wollanda; Koloniaal tijdschrift; Handelsberichten v/h Min. van Landbouw; Korte Berichten voor Landbouw, Nijverheid en Handel; Tijdschrift der Mij. voor Nijverheid; Publicaties v/h Ned. Ind. Landbouw-Syndicaat; Archief v/d Suikerindustrie in Ned-Indië; Brochures enz.

MEDEDEELINGEN.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:

Het Dag. Bestuur heeft met de waarneming van het Secretariaat v. h. Hoofdbestuur belast den heer E. F. GROOS.

* * *

Van de Afdeling Breda en Omstreken.

VOORDRACHT te houden op Dinsdagavond 6 Jan. 1914, aanvang 8 ure in de bovenzaal van het Zuid-Hollandsch Koffiehuis, Grootte Markt, Breda, door den Heer Hoofd-Redacteur van de Arnhemse Courant J. A. Brouwer over wijlen Raden Adjeng Kartini, toegankelijk voor de leden en een huisgenoot. Voor niet-leden tegen betaling van 10 of 25 cent.

HET BESTUUR.

FABRIEKSDPOT VAN TWENTSCHE
LINNENGOEDEREN

„DE WITTE BAZAR”
Prinsenstr. 19-21, DEN HAAG

TELEFOON 5141

GOEDKOOPST ADRES VOOR

UITZETTEN EN
INDISCHE UITRUSTINGEN

VOOR DAMES EN HEEREN.

Tevredenheidsbetuigingen van honderden Indische families voor belangstellenden ter inzage.

GEVESTIGD SEDERT 1885.

BURGERS VAN N.-I., WELKE IN NEDERLAND
EEN TROPISCHE WARMTE IN HUN WOON-
HUIS WENSCHEN, SCHAFFEN ZICH AAN DE
HOEK'S GASHAARDEN
HOOFDKANTOOR: PIET HEINSTRAT 64, DEN HAAG.
VRAAGT CATALOGUS. :-: VRAAGT CATALOGUS.

NEDERLANDSCH-INDISCH
Administratiekantoor en Hulpbank
's-GRAVENHAGE - Kortenaerkade 7.

CREDIET- en BANKZAKEN. :-:
LEVEN- en BRAND-VERZEKERINGEN.
ADMINISTRATIËN. :-:

VACANT

Zuid-Hollandsch Koffiehuis
GROENMARKT 37 - DEN HAAG

* CAFÉ RESTAURANT. *

DINERS van 5—8 uur, vanaf f1.—, f1.50 en hooger.
Grootste Biljartzaal van 's-Gravenhage. — 12 Biljarts.

VACANT.

P. B. VAN MOORSEL & Co.

KERKPLEIN 11-12 — TOKENSTRAAT 5-6
NAAST HET HOOFDPOSTKANTOOR — DEN HAAG
TELEFOON N°. 2898

GOEDKOOPST ADRES VOOR HET GEHEEL OP
GEDRETELIIK INSTALIEEREN VAN WONINGEN

AMERIKAANSCH

Tandheelkundige Inrichting

Dir. H. W. VALKENAAR, Amerik. Mee. Dentist.

GEVESTIGD:

's-GRAVENHAGE, Wagenstraat 19,
naast de Firma Pander.

VACANT

Vereeniging OOST en WEST

Afdeeling 's-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau LAAN VAN MEERDERVOORT 187, zijn van 10—12 en van 2—4 uur inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken.
Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, Frederik Hendriklaan 155.

Vier dames voor pianolessen.
Twee dames voor vioollessen.
Een heer voor muzieklessen.
Eene dame voor zanglessen.
Twee dames voor lessen in de Fransche-, Duitsche- en Engelsche taal.
Twee dames voor lessen in de Fransche taal.
Een dame voor lessen in de Engelsche taal.
Een Dame om als hoofd eener huishouding op te treden.
Een dame voor opleiding admissie examen H. B. S. en Gym.
Eene dame voor hulp in de huishouding.
Eene dame voor lessen aan spraakgebrekkigen.
Een Dame voor Fransche en Italiaansche conversatielessen.

Eene dame voor kantoorwerkzaamheden in Indië.
Eene dame voor kantoorwerkzaamheden.
Twee dames voor lessen in teekenen en schilderen.
Een dame voor schrijf- kopiëer- en vertaalwerk.
Zes dames als kinderjuffrouw naar Indië.
Een dame voor lessen in machineschrijven, stenographie en moderne talen.
Twee dames voor het waarnemen der huishouding.
Eene dame als modiste, tevens verkoopster naar Indië.
Eene dame voor ademgymnastiek en hygiënisch spreken.
Een heer voor lessen in de Maleische en Javaansche taal en Indisch Staatsrecht.
Een practisch ervaren Boekhouder voor Indië.

Indische dienstboden kunnen zich aangeven in LAAN v. MEERDERVOORT 187 voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; Voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

Leden van O. en W., geen direct belangh. worden verzocht zoo noodig hunne hulp hierin te willen verleen.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen in Indische talen.

A. H. J. G. WALBEEHM, Van Lumeyst. 100, 's-Gravenhage,	} Javaansch. } Maleisch } gediplomeerd.
D. A. P. KOK, Marialaan 162a, Lochem,	
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden,	} Javaansch. } Maleisch. } Madoereesch.
H. TH. KAL, Laan v. Meerdervoort 239, 's-Gravenhage,	

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Jaarverslag der Vereen. 1911, geldelijke verantwoording van het Hoofdbestuur over het jaar 1911, enz.

en

Opgave van de Eereleden, de samenstelling der verschillende besturen en commissies
Prijs: 1 exemplaar f 0.20 en f 0.03 frankeerkosten.

b. Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn,
door J. H. en H. B.

Prijs: 1 exemplaar f 0.10, 50 ex. f 2.80;

voor Departementen en Leden der Maatschappij tot Nut van het Algemeen f 2.20 per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

c. Onze Oost II: iets over den Inlander en zijn Zieleleven,
door T. J. BEZEMER.

Prijs: 1 exemplaar 5 cent, 50 ex. f 2.—;

voor Departementen en Leden der Maatschappij tot Nut van het Algemeen f 1.55 per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, de Firma MARTINUS NIJHOF, Lange Voorhout 9, Den Haag, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

a. Onze West:

- I. De Kolonie Suriname, door REMAN IRÜS;
- II. De Kolonie Curaçao, door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás” te Curaçao.
Prijs per exemplaar f 0.25 en f 0.03 frankeerkosten.
- b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.
 - No. I. De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
 - No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
 - No. III. De Rechterlijke ambtenaar in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.15 per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.
 - No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
 - No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.
Prijs f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
 - No. VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
 - No. VII. De Vooruitzichten voor den Nederlandschen arts in Nederl.-Indië.
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

Gebr. ten Houten

LANGE HOUTSTR. 4 DEN HAAG

TELEPHOONNUMMER 714

**BEDDEN- en
MEUBELFABRIEK**

Onderstaande APOTHEKERS, leden van het Dep. 's-Gravenhage der Ned. Maatschappij ter bevordering der Pharmacie, worden aanbevolen voor het gereedmaken van recepten, zoowel als voor de levering van Binnen- en Buitenlandsche Geneesmiddelen, Verbandstoffen, Ziekenverplegingsartikelen en Minerale Wateren.

te 's-GRAVENHAGE

M. L. Adama, Bezuidenhout 111.
J. J. C. Bakker, Javastraat 29.
F. L. W. en E. v. Beest, Huygensplein 3.
N. W. Bennema, Fred. Hendrikplein 32.
C. J. Brandts, Laan Copes v. Cattenburch 90.
M. Bruins, Van Swietenstraat 131.
C. P. v. d. Bijlaard, Grootte Markt 22.
J. Damen, Weimarstraat 20.
Duin-Apotheek, Leuvenestraat 35.
Mej. S. Faber, Koningsplein 32.
Dr. A. L. C. Furnée, Tasmanstraat 194.
C. A. van Greuningen, Statenlaan 40.
J. E. v. d. Harst, Aert v. d. Goesstraat 29.
A. J. A. Herens, Boekhorststraat 19.
J. J. Hofman, Schenkweg 4.
K. Holm, Vaillantlaan 157.
A. J. van Huffel Jr., de Riemerstraat 154.
J. F. J. Hupperetz, Regentesselaan 270.
C. de Jong, 1e v. d. Boschstraat 45.
Ph. Luyckx, Westeinde 341.
Firma Mouton, Javastraat 29.
Mej. C. Offerhaus, Groot Hertoginnelaan 154.
J. van der Schalk, Oranjeplein 24.
J. J. Schoevers, Noordeinde 122a.
Dr. W. v. d. Slooten, Koningin Emmakade 109.
M. P. Spillenaar Bilgen, Stadhouderslaan 7.
E. Sybolts, Riouwstraat 48.
J. A. v. Tooren, Regentesselaan 105.
W. D. Valkis, Zoutmanstraat 55.
C. Th. Voorhoeve, Frederik Hendriklaan 72.
G. H. v. d. Wal, Dennenweg 1.
H. J. de Zaayer, Anna Paulownastraat 51.

te SCHEVENINGEN

J. v. Buuren, Kanaalweg 53.
M. den Heijer, Keizerstraat 167.
J. A. Speltie, Havenkade 3.

te RIJSWIJK

B. F. Jansonius, Heerenweg 28.
te VOORBURG

J. A. Spruyt, Heerenstraat.

te DELFT:

H. Blom, Binnenwatersloot.
J. A. Filedt Kok, Oude Delft.
S. J. Fischer, Grootte Markt.
A. Nijdam, Burgwal.
A. L. Oversuijs.
C. M. J. A. Straman, Wijnhaven.
W. P. de Vries, Oude Delft.

te SLIEDRECHT

I. J. van den Berg.

te WOERDEN:

W. G. Haye.

te MIDDELHARNIS

A. Teepe.

WISBRUN & LIFFMANN.

VEENESTRAAT 35-37. Tel. 2503. DEN HAAG.

Dames Modeartikelen.

Zijden stoffen, Fluweelen, Kantstoffen.
Alle soorten Garneeringen, enz.

Balartikelen.

Marque Déposée „Au-Condor”

LA HAYE — PLEIN 8

PAYS BAS

FRED. MOMMAERTS-DEGELLER

Tabacs Cigares et Cigarettes de toute 1re qualité
EXPORTATION IMPORTATION
EMBALLAGE SPÉCIAL POUR LES INDES

NEDERLANDSCHE VEGETARIERSBOND.

Secretariaat: Wilhelminastraat 105, Den Haag.

Administratie: Koepoortsweg 107, Hoorn.

Vegetarisch Bureau en Brochurehandel: FELIX ORTT, Soest, waar alle inlichtingen over Vegetarisme, den Bond en zijn streven gaarne worden verstrekt en alle drukwerken te verkrijgen zijn.

LIJSTEN VAN BOEKEN GRATIS.

Leest het maandelijksch orgaan „VEGETARISCHE BODE” onder redactie van FELIX ORTT; abonnementsprijs f 2.— p. jaar. F. ORTT. Bekroond Propagandageschrift, 5 cents; Brieven over gezondheid, 10 cents; Het vegetarisme bezien van de economische en de ethische zijde, 5 cents; Drankzucht en hoe die tegen te gaan, 10 cents. — LEO TOLSTOY. De eerste stap, 10 cts. — Kookboek van Mevr. VALK, f 1.25.

„BOEATAN”

Magazijn van Indische Kunstnijverheid

Heulstraat, Den Haag

Zie Etalage — Zie Etalage

N.V. DE HAAN's Bioscope-Theaters
„OLYMPIA-THEATER”
 & ELITE BIOSCOPE &
PRINS HENDRIKPLEIN 3 - Telefoon 6295

ELKE WEEK

SCHITTEREND AFWISSELEND PROGRAMMA

Woensdag, Zaterdag en Zondag **MATINÉE.**
 ENTREE: 50 en 25 Cent voor de **MATINÉE'S**, f1.—, f0.75, f0.50 en f0.30 voor de **AVOND-VOORSTELLINGEN.**

VACANT

Vestigt U in ARNHEM of OMSTREKEN

VELP - STEEG - ELLEGOM - DIEREN - OOSTERBEEK - HEELSUM - RENKUM

Inlichtingen gratis Bureau V. V. V. Stationsplein 15, ARNHEM en bij de Secretarissen der verschillende V.V.'s.

VAN SEVENTER & PALUDANUS
 VLAMINGSTR. 21 TELEPH. 4214. KLEERMAKERIJ

OPRUIMING

VAN RESTEERENDE

Zomer-, Najaar- en Winterstoffen naar Maat,
 voor **COSTUUMS, OVERJASSEN, DEMI'S EN PANTALONS**

VRAAGT

HOPJES.

VRAAGT

CHOCOLADE.

VRAAGT

BONBONS.

Vraagt Uwen Winkelier

MET VANILLE

Zuinig Vol Aroma
Hooge Voedingswaarde

DRIE of meer der bons, die zich in de bussen bevinden, geven recht op gratis en franco toezending van: **EEN PAK HOPJES, EEN PAK BONBONS, EEN PAK TABLETTEN, EEN BUSJE CACAO etc.**

VACANT

VACANT

INSCHRIJVINGSBILJET.

Ondergeteekende wenscht in te schrijven.
 voor het hulp- of ondersteuningsfonds der Vereen.
 „Oost en West”: f.....

NAAM:

WOONPLAATS:

Inzenden aan het Hoofdbureau van „Oost en West”, Heul-
 straat 17, Den Haag.

A. A. BOLT = CONFISEUR
PATISSIER

HOFLEVERANCIER.

BANKASTRAAT 4c, 4d, 4e, 4f -:- 's-GRAVENHAGE.

ECHE INDISCHE SPEKKOEK.

— Ook verkrijgbaar in „BOEATAN”, Heulstraat 19. —

GROBBE = COMESTIBLES.

Bankastraat - Fr. Hendriklaan - Theresiastraat.

NEDERLANDSCHE ELECTRICHE OXIGENOL of NATUUR WASCH-, BLEEK- en STRIJKINRICHTING
INGERICHT VOLGENS DE EISCHEN DES TIJDS

J. NIEUKERKE, van Diemenstraat 87.

OXIGENOL is zuurstof, vervangt CHLOOR.

Volgens Dr. FURNEÉ's Scheikundige verklaring geheel onschadelijk. Tast de Vezel van het te wasschen Goed niet aan. Ook niet schadelijk voor Gekleurde of Witte Goederen.

Apreteeren van alle soorten GORDIJEN.

Wasschen van DEKENS en SPREIEN.

VACANT

VACANT

Fournisseurs
de S. M. la Reine.

Fournisseurs
de S. M. la Reine Mère.

Specialité de SOIERIES.

Lainages, Cotons,
Dentelles.

ROBES MI-CONFECTIONNÉES,
Dentelles de Bruxelles Véritables.

Téléphone 2155.

Maison de Nouveautés

Compagnie

Lyonnaise

9 Kneuterdijk

LA HAYE.

GENEALOGISCH-HERALDISCH BUREAU

CARL KÖFFLER

's-GRAVENHAGE OBRECHTSTRA. T 181.

Belast zich met:

- 1e. het verstrekken van inlichtingen op het gebied van geslachts-, wapen- en zegelkunde in den uitgebreidsten zin;
- 2e. het nasporen van familiebetrekkingen, zoowel binnen- als buitenslands;
- 3e. het opsporen van familiewapens en zegels;
- 4e. het samenstellen van zoo volledig mogelijke geslachtsregisters en het opmaken van kwartierstaten onder overlegging der authentieke bewijsstukken;
- 5e. het bijeenbrengen der benodigde wettelijke stukken ter eventueele erkenning, inlijving, of verheffing in den Nederlandschen Adelstand, alsook tot het officieel verkrijgen van naamsverandering;
- 6e. het oplossen van onbekende wapens;
- 7e. het teekenen en schilderen van hoofd-, allie en kwartierwapens, zoowel op papier als ment, paneel, enz.
- 8e. het ontwerpen en leveren van ex-libris.

Redactie en Administratie van „Heraldiek”
voor Genealogie en Heraldiek.